

INFORMATIVNO-POLITIČKI TJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA

RIJEČ

BROJ 1173

10. LISTOPADA 2025. CIJENA 50 DINARA

ISSN 1451-4257

9 771451 425001

Srijemci Srijemu u Staroj Pazovi

Susret prošlosti i budućnosti

SADRŽAJ

6

Gospodarski potencijal hrvatske zajednice i prekogranična suradnja

Potpora i partnerstvo

12

Josip Bako, v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Djelovati integrativno u okviru hrvatske kulturne scene u Srbiji

20

Zbor građana Tavankuta

Odlaganje opasnog otpada u iskop s podzemnim vodama

22

Divojački vašar u Hrvatskom domu u Somboru

Kad svila zašušti

26

Put do njiva ključan za rad poljoprivrednika

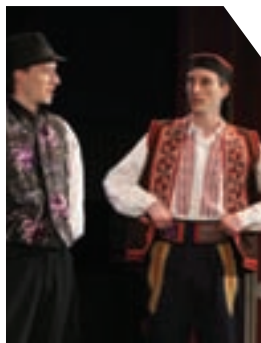
Atarski putovi između samoinicijative i potpore grada

32

Festival tradicijskog pjevanja u Subotici

Pobjeda pjevača iz Temerina

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
Hrvatska riječ, Preradovićeve 11
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

vlč. Vinko Cvijin (predsjednik), vlč. Josip Ivešić, Mirjana Stantić, Gordana Jerković, Nevenka Tumbas, Renata Kuruc, Marica Stantić, Amalija Šimunović, Mirjana Trkulja

RAVNATELJICA:

Karolina Bašić
e-mail: direktor@hrvatskarijec.rs

GLAVNA I ODGOVORNA UREDNICA:

Zlata Vasiljević (urednica@hrvatskarijec.rs)

REDAKCIJA:

Ivana Petrekanić Sič
(koordinatorka dopisne službe)
dr. sc. Jasminka Dulić
(novinarka, urednica političke rubrike)
Željka Vukov
(novinarka, urednica društvene rubrike)

Davor Bašić Palković

• (novinar, urednik rubrike kultura)
• Ivan Ušumović
• (novinar, urednik sportske rubrike)
• Zvonko Sarić
• (novinar)

• Jelena Dulić Bako
• (novinarka)
• Suzana Darabašić
• (novinarka dopisništva Srijem)
• e-mail: desk@hrvatskarijec.rs

LEKTOR:

• Zlatko Romić

TEHNIČKA REDAKCIJA:

• Thomas Šujić (tehnički urednik)
• Jelena Ademi (grafička urednica)

FOTOGRAFIJE:

• Nada Sudarević

FINANCIJE I RAČUNOVODSTVO:

• Mirjana Trkulja
• (tajnice@hrvatskarijec.rs)
• (distribucija@hrvatskarijec.rs)

ADMINISTRACIJA:

• Branimir Kuntić
• TELEFON: ++381 24/55-33-55;
• ++381 24/55-15-78;
• ++381 24/53-51-55
• TEKUĆI RAČUN: 325950060001449230
• E-MAIL: ured@hrvatskarijec.rs
• WEB: www.hrvatskarijec.rs
• TISAK: Rotografika d.o.o., Subotica
• List je upisan u Registar javnih glasila
• Agencije za privredne registre Republike Srbije
• pod registarskim brojem: NV000315
• COBISS SR-ID 109442828

• CIP - Katalogizacija
• u publikaciji Biblioteka
• Matice srpske, Novi Sad
• 32+659.3(497.113=163.42)

Skeniraj
i preuzmi
aplikaciju

Mozaiik

U prostoru kulture ovdašnjih Hrvata godišnje se priredi oko tri stotine manifestacija i programa. Folklornih, glazbenih, književnih, likovnih, kazališnih, filmskih... Najviše njih odnosi se na tradicijsku kulturu, poput manifestacije *Srijemci Srijemu* čije je ovogodišnje izdanje održano prošlog vikenda u Staroj Pazovi, okupivši po trinaesti put hrvatske udruge iz Srijema u zajedničkom predstavljanju javnosti. *Srijemci Srijemu* jedna je od triju manifestacija od posebnog značaja za Hrvate u Srbiji, kako je to odredilo Hrvatsko nacionalno vijeće.

Unatoč smanjenju broja ovdašnjih Hrvata, *Srijemci Srijemu* okupili su deset udruga, više nego ranijih godina. Neke od njih su ili relativno nedavno osnovane, poput HKD-a *Dr. Nikola Dogan* iz Hrtkovaca, ili su obnovile svoj rad, poput HKPD-a *Stjepan Radić* iz Slankamena. Neke su obnovile rad pojedinih sekcija, poput folklorša iz rumskog HKPD-a *Matija Gubec*.

Još jedna od manifestacija koja ima poseban značaj za Hrvate u Srbiji održava se sutra (subota, 11. listopada). U pitanju je manifestacija *Šokci i baština* koja će okupiti udruge šokačkih Hrvata. Održava se od 2013. a ove godine susret je u Monoštoru, gdje će im domaćin biti mjesno KUDH *Bodrog*.

Manifestacije i programi tradicijske kulture imaju jednu od ključnih uloga u načinu na koji neka zajednica održava vlastiti identitet, prenoseći na buduće generacije materijalne, nematerijalne, prirodne i duhovne vrijednosti koje nasljeđuje iz prošlosti i prepoznaje kao svoje.

Osim tradicijske kulture, u mozaiku onoga što se naziva kulturnim identitetom (pojam koji izražava jedinstvenost i autentičnost neke kulture te pripadnost pojedinca ili društvene skupine toj kulturi, kako kaže definicija) jednako je važno i suvremeno kulturno/umjetničko stvaralaštvo.

Kada je riječ o tim praksama, i o njima pišemo u ovom broju. Početkom tjedna u Zagrebu, u prostorijama Hrvatske matice iseljenika, otvorena je izložba ilustracija *Otisak misli* grafičkog dizajnera **Darka Vukovića** iz Novog Sada. Također, pjesnikinja **Nevena Mlinko** iz Subotice predstavila se na festivalu manjinske literature *Femili* u Novom Pazaru.

I dok tradicijska kultura čuva naslijeđene oblike života i izraza, suvremena kultura stvara nove, odražavajući današnji način života i društvene prilike. Prva se temelji na kontinuitetu i zajedništvu, druga na inovaciji u izražavanju i individualnom – ali obje zajedno čine cjelinu kulturnog identiteta, povezujući tako prošlost, sadašnjost i budućnost.

D. B. P.

Dan Hrvatskoga sabora – 8. listopada

U srijedu, 8. listopada, obilježen je Dan Hrvatskoga sabora, u znak sjećanja na isti taj datum iz 1991., kada je Sabor na povijesnoj sjednici donio odluku o raskidu svih državnopravnih veza s bivšom SFRJ. Taj dan označio je konačan put Hrvatske prema neovisnosti.

U povodu ovog spomendana, **Jasna Vojnić**, koja je prošle godine postala prva zastupnica Hrvata iz Srbije u Hrvatskome saboru iz dijaspe, objavila je sljedeće: »Osjećamo ponos i zahvalnost što smo dio ove zajednice. Radujemo se što se o Hrvatima u Srbiji i hrvatskoj manjini u 12 država sve više zna, prepoznaje i cijeni naš doprinos kulturnoj, društvenoj i duhovnoj baštini hrvatskog naroda«.

Dan subotičke Gimnazije

U Gimnaziji *Svetozar Marković* u Subotici 3. listopada svečano je obilježen Dan škole. U ime Hrvatskog nacionalnog vijeća svečanosti je nazočila koordinatori- ca izvannastavnih aktivnosti **Tanja Stantić**.

Gimnazija *Svetozar Marković* prva je srednja škola u kojoj je 2007. godine uvedena nastava na hrvatskom jeziku, što predstavlja važnu prekretnicu za obrazovanje pripadnika hrvatske zajednice. Riječ je o jednoj od tri srednje škole u Subotici u kojoj se nastava izvodi i na hrvatskom jeziku, čime se značajno doprinosi očuvanju jezičnog i kulturnog identiteta hrvatske zajednice u Srbiji.

Obilježen Dan Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku

Dan Fakulteta za odgojne i obrazovne znanosti Sveučilišta *Jošipa Jurja Strossmayera* u Osijeku obilježen je 3. listopada a svečanosti je, među ostalim, nazočila i predsjednica Odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća za obrazovanje **Nataša Francuz** i stručna suradnica za kulturne programe i projekte ZKVH-a **Senka Davčik**.

»Čestitamo Fakultetu za odgojne i obrazovne znanosti u Osijeku na svim uspjesima. Drago nam je što se među gotovo 1.400 studenata nalaze i naši studenti iz Vojvodine, i to iz godine u godinu u sve većem broju. Dekanica i njezini suradnici česti su gosti kod nas, a uskoro nas očekuju i zajedničke aktivnosti«, poručila je Francuz.

H. R.

Brza pruga Novi Sad – Subotica otvorena za putnički promet

Na brzoj pruzi Novi Sad – Subotica, dugoj 108,4 kilometra, od srijede, 8. listopada uspostavljen je redoviti putnički promet. Ova dionica omogućava brzinu vlakova do 200 kilometara na sat i predstavlja treći završeni dio brze pruge Beograd – Budimpešta, ukupne duljine 183 kilometra. Modernizacija je obuhvatila rekonstrukciju nekada jednokolosječne pruge, izgradnju drugog kolosijeka te postavljanje suvremene signalno-sigurnosne i telekomunikacijske opreme u skladu s europskim standardima interoperabilnosti. Izgrađeni su nadvožnjaci, podvožnjaci, mostovi i vijadukti, čime su ukinuti svi cestovni prijelazi. Na projektu je sudjelovalo više od 200 tvrtki iz Kine, Srbije i zemalja Europske unije, među njima i iz Hrvatske. Izgradnju je izveo kineski konzorcij *China Railway International* i *China Communications Construction Company*. Pruga Novi Sad – Subotica dio je međunarodnog projekta brze pruge Beograd – Budimpešta, koji se realizira u okviru kineske inicijative »Jedan pojas – jedan put«, s ciljem bržeg i učinkovitijeg povezivanja Europe i Azije. Zahvaljujući novoj infrastrukturi, vrijeme putovanja između Beograda i Subotice bit će višestruko kraće, što predstavlja veliki korak u modernizaciji željezničkog prometa u Srbiji. Cijena povratne karte od Beograda do Subotice iznositi će 2.000 dinara, a vožnja je besplatna od srijede do nedjelje.

nosne i telekomunikacijske opreme u skladu s europskim standardima interoperabilnosti. Izgrađeni su nadvožnjaci, podvožnjaci, mostovi i vijadukti, čime su ukinuti svi cestovni prijelazi. Na projektu je sudjelovalo više od 200 tvrtki iz Kine, Srbije i zemalja Europske unije, među njima i iz Hrvatske. Izgradnju je izveo kineski konzorcij *China Railway International* i *China Communications Construction Company*. Pruga Novi Sad – Subotica dio je međunarodnog projekta brze pruge Beograd – Budimpešta, koji se realizira u okviru kineske inicijative »Jedan pojas – jedan put«, s ciljem bržeg i učinkovitijeg povezivanja Europe i Azije. Zahvaljujući novoj infrastrukturi, vrijeme putovanja između Beograda i Subotice bit će višestruko kraće, što predstavlja veliki korak u modernizaciji željezničkog prometa u Srbiji. Cijena povratne karte od Beograda do Subotice iznositi će 2.000 dinara, a vožnja je besplatna od srijede do nedjelje.

H. R.

FOTO: Subotica.info

Narodna skupština započela jesensko zasjedanje

Zastupnici Skupštine Srbije počeli su prvu sjednicu redovitog jesenskog zasjedanja, na kojoj će se naći i najavljeni Zakon o upisu prava nepokretnosti. Na dnevnom redu sjednice je 47 točaka, a zastupnici su odlučili da se dnevni red podijeli na tri objedinjene rasprave. Dio oporbe bojkotira sjednicu.

Na dnevnom redu sjednice su i izmjene Zakona o posebnim postupcima radi realizacije specijalizirane izložbe *Ekspo 2027*, prijedlog Zakona o posebnim uvjetima za evidentiranje i upis prava na nepokretnostima, izmjene Zakona o planiranju i izgradnji i o državnom premjeru i katastru. Zastupnici će razmatrati i izmjene Zakona o izvršenju i osiguranju, Zakona o sudskim taksama, nekoliko zajmova i međudržavnih sporazuma.

Prva točka dnevnog reda je prijedlog Zakona o posebnim uvjetima za evidentiranje i upis prava nad nepokretnostima, koji predviđa olakšanu proceduru upisa po cijeni od 100 do 1.000 eura, ovisno o mjestu gdje se nekretnina nalazi.

Zastupnici će, među ostalim, razmatrati i dugo najavljivane izmjene Zakona o izvršenju i osiguranju, nakon

FOTO: BETA / D. Danilović

čijeg usvajanja predmet izvršenja više neće moći biti nekretnina manja od 60 kvadrata u kojoj dužnik živi i nema drugih nekretnina.

Sjednici su prisustvovali svi članovi Vlade Srbije, prisutan je bio i premijer **Đuro Macut**.

Od oporbe sjednicu bojkotira Demokratska stranka, Ekološki ustanak i Pokret obnove Kraljevine Srbije (POKS) u okviru zastupničke grupe Koalicije NADA.

H. R.

Gospodarski potencijal hrvatske zajednice i prekogranična suradnja

Potporna i partnerstvo

Natječaj za gospodarstvenike za koje je Vlada Hrvatske izdvojila 500.000 eura bit će uskoro objavljen. Srbija i Hrvatska ostvaruju vanjskotrgovinsku razmjenu od dvije milijarde eura, hrvatske tvrtke u Srbiju investirale su milijardu eura

U Fondaciji *Antun Gustav Matoš* u Beogradu u četvrtak, 2. listopada, održan je okrugli stol »Gospodarski potencijal hrvatske zajednice u Srbiji – Lokalni razvoj i prekogranične veze«.

»Danas postavljamo temelje za suradnju i integraciju hrvatske zajednice u gospodarski život Srbije, a isto tako otvaramo mogućnosti suradnje između naših gospodarstvenika s velikim hrvatskim tvrtkama koje posluju u Srbiji ili Hrvatskoj. Nećemo danas dati odgovore na sva pitanja, ali ćemo započeti razgovor«, kazao je, otvarajući okrugli stol, upravitelj Fondacije *Antun Gustav Matoš* **Marin Piuković**.

Uz Fondaciju *Antun Gustav Matoš*, organizator okruglog stola je i Hrvatski poslovni klub u Srbiji, koji će naredne godine obilježiti 20 godina rada u Srbiji.

Uskoro natječaj za gospodarstvenike

U prvom dijelu govorilo se o trenutačnom stanju u gospodarstvu, prije svega u poljoprivredi pripadnika hrvatske zajednice. Upravitelj Fondacije *CroFond* **Lazar Cvijin** najavio je poticaje poljoprivrednicima.

»Vlada Hrvatske izdvojila je za ovu godinu 500.000 eura za poticaje poljoprivrednicima iz hrvatske zajednice u Srbiji. Natječaj je u pripremi i bit će uskoro objavljen.

Dokumentacija neće biti prezahtjevna, maksimalni iznos bit će 10.000, a minimalni 1.000 eura. Očekujemo da ćemo tijekom studenoga provesti taj program«, kazao je Cvijin.

Cvijin je podsjetio i na registar poljoprivrednika i gospodarstvenika čija je izrada počela 2021. godine i Strategiju gospodarstva hrvatske zajednice u Srbiji. Kako je kazao, u registar poljoprivrednika upisano je oko 10 do 20 posto poljoprivrednika i gospodarstava, a poduzetnika i poduzeća i manje od toga, i među njima je najviše malih poduzeća.

»Imamo sada jedan kvalitetan uzorak i ništa više od toga. Analiza uzorka pokazuje da je dominantna djelatnost u poljoprivredi ratarstvo, voćarstvo i stočarstvo. Procjena je da u subotičkom ataru u vlasništvu ili zakupu oko 60 posto zemljišta obrađuju pripadnici naše zajednice«, kazao je Cvijin.

Izazovi na terenu

Vlasnik i direktor *Salaša 024* iz Subotice koji se bavi ugovaranjem poljoprivredne proizvodnje otkupom i prodajom repromaterijala **David Anišić** kazao je da je za poljoprivrednu proizvodnju najveći izazov promjena klime. Kako je kazao, posljedice su već vidljive u proizvodnji kukuruza koji je nekada sijan na oko 70 posto površina, a očekuje se da će naredne godine te površine biti nekoliko puta manje.

»Srbija je nekada izvozila četiri milijuna tona kukuruza, a ove godine bit će primorana uvoziti ga. Slično je i sa sojom. Prošle godine zbog malih prinosa uvezeno je 300.000 tona, dok će se iz Hrvatske ove godine uvesti 400.000 tona soje. To je surova realnost naše poljoprivrede i ove države«, kazao je Anišić.

Vlasnik poduzeća *Vitin fruits* iz Mirgeša **Branimir Vuković** u potrazi za profitabilnom proizvodnjom mijenjao je zasade u voćarskoj proizvodnji, pa i dijelom iz voćarstva prešao na povrtlarstvo.

»Proizvodnja voća bila je na 40 hektara, višnja, trešnja, jabuka, šljiva, kajsija, dunja. Upravo promjena klime, kasni mrazovi u proljeće i suša tijekom ljeta razlog su što je 70 posto tih zasada iskrčeno. Sada proizvodimo povrće, i to rani krumpir i luk, i u hladnjačama gdje se nekada čuvalo voće sada je povrće. Imam i destileriju za

proizvodnju rakije kapaciteta 100.000 litara godišnje, ali samim tim što se krče voćnjaci problem je nabava sirovine«, kazao je Vuković.

Trgovina vrijedna 2 milijarde eura

U drugom dijelu okruglog stola govorilo se o gospodarskoj suradnji Hrvatske i Srbije, te poslovanju hrvatskih kompanija u Srbiji. Hrvatska i Srbija značajni su trgovinski partneri. Robna razmjena iznosi oko dvije milijarde eura.

»U ukupno ostvarenom izvozu Hrvatska je za Srbiju vanjskotrgovinski partner na 14. mjestu, gledano po uvozu Srbija je za Hrvatsku zemlja koja je na 5. mjestu. S Hrvatskom posluje oko 5.200 kompanija iz Srbije«, kazao je voditelj Centra za regionalnu suradnju PKS-a **Aleksandar Radovanović** i dodao da potencijala ima i za veću suradnju jer je u vrijeme Jugoslavije robna razmjena tada dvije republike bila oko pet milijardi dolara.

Srbija i Hrvatska imaju slična izvozna tržišta. Kako je kazao Radovanović, prošle godine izvoz iz Srbije u Europsku uniju bio je 17,5 milijardni eura, dok je Hrvatska na tržište EU izvezla robe u vrijednosti od 15,6 milijardi eura.

Hrvatske tvrtke značajan su investitor u Srbiji i, kako je kazao Radovanović, Hrvatska je s oko milijardu eura investicija među prvih 20 investitora u Srbiji. Investicije iz Srbije u hrvatsko gospodarstvo znatno su manje.

»Srbija je u tranziciju ušla tek 2000-ih godina. Hrvatska je bila dobrim dijelom ispred, imala je spremne kompa-

nije, koje su čekale, promatrale i kada se ukazala prilika investirale u gospodarstvo u Srbiji«, kazao je Radovanović.

Ubrzati protok tereta

Kao primjer suradnje dviju gospodarskih komora Radovanović je istaknuo zajednički zahtjev da se na graničnim prijelazima ubrza protok teretnog prometa i putnika, koji će nakon 12. listopada, kada na snagu stupaju nova pravila ulaska u EU, biti znatno usporen što će usporiti i prijevoz tereta.

»Na granicama zapadnog Balkana i Europske unije kamioni godišnje čekaju 26 milijuna sati. To je brojka koja treba zabrinuti sve, a posebno predstavnike poslovnih zajednica. Godišnji gubici zbog čekanja na granici iznose pet eura po satu. Kamioni u prosjeku čekaju 10 sati samo da bi došli do druge carinske službe. To može i te kako

ugroziti postojeće i nove investicije u Srbiju«, kazao je Radovanović, navodeći da zahtjeve gospodarstva treba pratiti i politika Srbije i Hrvatske.

Dvije komore pokrenule su i inicijativu za obnovu željezničke pruge Beograd – Zagreb – Rijeka. Luka u Rijeci značajna je za Srbiju jer se najveći dio izvoza obavlja iz te luke.

O iskustvima rada i širenja poslovanja u Srbiji govorili su predstavnici *Atlantic Grupe* i *Milenijum osiguranja*.

»Za pola godine prodaja ostvarena u *Atlantic Grupi* bila je 560 milijuna eura, a tržište Srbije ostvarilo je 26,4 posto tog prihoda i odmah je iza tržišta Hrvatske. Grupacija im oko 5.500 zaposlenih, a u Srbiji je skoro 2.200 radnika«, kazao je direktor predstavništva *Atlantic Grupe* u Srbiji **Zoran Daljević**.

Z. V.

Susret prošlosti i budućnosti

»Ovo okupljanje nije samo da bismo očuvali baštinu i prošlost. Ovo je i zalag za našu budućnost. Naša dužnost je da čuvamo jezik, običaje i kulturu i da to prenesemo našoj djeci«, kazao je predsjednik Izvršnog odbora HNV-a Marinko Katić

Trinaesti put održana je manifestacija hrvatskih srijemskih udruga *Srijemci Srijemu*, ove godine 5. listopada u kazališnoj dvorani u Staroj Pazovi. Manifestacija je prvi put priređena 2013. u Srijemskoj Mitrovici, u cilju bolje prezentacije hrvatske kulturne baštine Srijema te snažnijeg povezivanja udruga. Svake godine održava se u nekom drugom mjestu u Srijemu gdje djeluju hrvatske udruge, a ovogodišnji domaćin bilo je HKPD Tomislav iz Golubinaca.

Veći broj udruga

Ono što ohrabruje i daje nadu hrvatskoj zajednici u Srijemu jest veći broj udruga u odnosu na prethodne godine. Tako je na ovogodišnjoj manifestaciji sudjelovalo deset udruga. Osim domaćina, sudjelovali su Zajednica Hrvata Zemuna *Ilija Okrugić*, Društvo hrvatske mladeži Zemuna, Hrvatska čitaonica *Fischer* iz Surčina, HKPD *Jelačić* iz Petrovaradina, HKPD *Matija Gubec* iz Rume, HKC *Srijem – Hrvatski dom* iz Srijemske Mitrovice, HKD *Šid* iz Šida, a prvi puta na manifestaciji su se predstavili HKPD *Stjepan Radić* iz Novog Slankamena i HKD *Dr. Nikola Dogan* iz Hrtkovaca. Svojim nastupima kroz pjesmu,

ples i recitacije prezentirali su baštinu na koju su ponosni. Program su otvorili domaćini – tamburaški sastav *Ladan Špricer* koji radi pri HKPD-u *Tomislav*.

»Drago nam je što smo ponovo domaćini manifestacije *Srijemci Srijemu* na kojoj sudjelujemo od početka i na koju smo izuzetno ponosni. Smatram da je jako važno da se mi kao hrvatske srijemske udruge držimo zajedno i što možemo kroz bogat i šarolik program pokazati dio naše baštine. Ova manifestacija je od izuzetnog značaja ne samo za nas kao udruge, nego i za našu lokalnu samoupravu. Suradnja između udruga postoji i izuzetno je važna. Prostora za napredak ima i na tome trebamo raditi u narednom periodu«, istaknula je predsjednica golubinačke udruge **Anita Naglič**.

Bez korijena nema stabla

Predsjednik Izvršnog odbora HNV-a **Marinko Katić** obratio se sudionicima i okupljenima istaknuvši važnost ove manifestacije.

»Ova manifestacija nam je jako važna zbog zajedništva, budući da se udruge okupljaju, razmjenjuju iskustva, pokazuju i jačaju zajedništvo i napreduju. Napredak je

vidljiv. Ove godine prvi puta rumska udruga ima svoj folklorni odjel. Prvi put nastupaju mali folkloraši iz Novog Slankamena i udruga iz Hrtkovaca. Ovo je jedna od naših najznačajnijih manifestacija. Ona nam omogućuje da se okupimo i proslavimo ono što nas povezuje, a to je naš Srijem, naša kultura i naša baština, a ujedno i naše zajedništvo. Ovo okupljanje nije samo da bismo očuvali baštinu i prošlost. Ovo je i zalog za našu budućnost. Naša je dužnost da čuvamo jezik, običaje i kulturu i da to prenesemo našoj djeci. Tako će Srijem živjeti u našim srcima i u našim životima. Završio bih svoje obraćanje jednom rečenicom: bez korijena nema stabla, bez vjere nema ploda, a bez zajedništva nema naroda», poručio je Katić.

Okupljenima se obratio i kancelar Srijemske biskupije vlč. **Tomislav Lasić**.

»Večeras Srijem nije samo mjesto, nego živi prostor susreta prošlosti i budućnosti, jezika i pjesme, običaja i nade. Upravo u tom susretu krije se snaga i ljepota ove večeri: povezuje ono što smo naslijedili s onim što tek trebamo izgraditi. Zato večeras ne gledamo tek kulturni program, nego živi razgovor naraštaja kroz pjesmu, ples i rukotvorinu. Ono što su naši stari s ljubavlju stvarali i prenosili, mi danas s ponosom iznova otkrivamo i ugrađujemo u kulturni mozaik Srbije, kojem hrvatska zajednica daje osobitu boju i prepoznatljiv uzorak. Ta raznolikost nije prepreka nego bogatstvo. Ona povezuje ljude i generacije, gradi mostove i čuva zajedništvo«, kazao je vlč. Lasić i poručio mladima: »Naša tradicija nije muzej nego pokret. Ona živi onoliko koliko vi odlučite živjeti je, dijeliti i stvarati. Budite hrabri i kreativni, spremni voditi zajednicu svojim putem i energijom – to je kršćanski poziv i odgovornost. Jer hrvatska zajednica u Srijemu želi ono što

želi svaki čovjek: biti svoja među svojim i jednaka među drugima, govoriti i pjevati svojim jezikom, čuvati običaje i blagdane, a sve to činiti u duhu dobrosusjedstva, poštovanja i suradnje. Vjerujemo da zajedničkim djelovanjem Crkve, udruga i institucija možemo stvarati ozračje u kojem se ostaje jer je ovdje lijepo živjeti».

»Važno je da se hrvatske udruge iz Srijema jednom godišnje okupe na jednom mjestu iz razloga podrške jednih drugima što nama kao najmlađoj udruzi puno znači. Nastojimo ostvariti čvršću suradnju sa svima i mislim da smo za tri godine postojanja učinili puno na tom planu«, kazao je predsjednik hrtkovačke udruge **Mirko Paulić**.

Dojmovi sudionika

Prvi put publici se predstavila dječja folklorna skupina iz Novog Slankamena.

»Vrlo nam je važno da se predstavimo i da u zajedništvu s našim Srijemcima očuvamo našu tradiciju, kulturu i naš identitet. Ova manifestacija nam je od velikog značaja. Okupljanje na njoj daje nam snagu za daljnje korake, planove i projekte. Važno nam je da se okupljamo kako bismo svi zajedno sačuvali i prezentirali našu kulturu, tradiciju, identitet i sve ono što nas spaja«, kazao je predsjednik HKPD-a **Stjepan Radić** iz Novog Slankamena **Darko Peka**.

»Želimo našem Srijemu pokazati hrvatsku kulturu. Suradnja među udrugama postoji, a jedini službeni oblik suradnje je manifestacija *Srijemci Srijemu*, a neslužbeno si pomažemo kad nešto zapne, kada nedostaju nošnje, instrumenti i bilo kakva druga vrsta pomoći. Tu smo jedni za druge«, kazao je predsjednik HKC-a *Srijem* iz Srijemske Mitrovice **Krunoslav Đaković**.

Udruge iz Zemuna predstavile su se zborom *Odjek* i recitatorima.

»Ovo je dobra prilika da hrvatske udruge iz Srijema predstave svoj rad i aktivnosti. Suradnja s drugim udrugama je na dobroj razini, ali uvijek može biti bolje. Ovo je i prilika za sve nove članove udruga da dođu i upoznaju se s radom i aktivnostima drugih udruga«, istaknuo je predsjednik Hrvatske mladeži Zemuna **Petar Dujić**.

Najmlađa hrvatska udruga u Srijemu HKD *Dr. Nikola Dogan* prvi je puta sudjelovala na ovoj manifestaciji.

Uz publiku iz raznih mjesta Srijema, događaju je prisustvovala opunomoćena ministrica u Veleposlanstvu Republike Hrvatske u Beogradu **Davorka Velicki-Čičak**, vijećnici HNV-a, v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu voJVodanskih Hrvata **Josip Bako**, predsjednik Mjesne zajednice Golubinci **Dragan Đukić** te svećenici Srijemske biskupije.

Manifestacija je održana pod pokroviteljstvom HNV-a, Fondacije za razvoj hrvatske zajednice u Srbiji *Cro-Fond*, Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske te uz potporu ZKVH-a i medijsko pokroviteljstvo NIU *Hrvatska riječ* i RTV-a.

S. D.

IN MEMORIAM

Ivan Karan

(Stanišić, 2. 3. 1958. – Stanišić, 5. 10. 2025.)

Kulturni i politički djelatnik hrvatske nacionalne manjine Ivan Karan preminuo je 5. listopada, nakon duge i teške bolesti, u 68. godini života. Rođen je 1958. u Stanišiću u obitelji dalmatinskih Hrvata koloniziranih u Saveznoj kolonizaciji iz Dalmacije 1945. godine. Osnovnu školu završio je u rodnom mjestu, gimnaziju društveno-jezičnog smjera u Somboru, a Fakultet političkih znanosti – smjer marksizam i socijalističko samoupravljanje, Sveučilišta u Beogradu, 1986. godine.

Od 1986. do 1988. radio je u općinskom štabu Teritorijalne obrane u Somboru kao referent za organizacijske i personalne poslove, a do konca travnja 1991. na istim poslovima u Zonskom štabu također u Somboru. Sljedeće tri godine bio je vođen kao »višak«, »neraspoređen« i »na raspolaganju«.

Do 2008. bio je profesionalni karate trener, kada postaje ravnatelj NIU *Hrvatska riječ*. Tu je dužnost obnašao dva mandata, od 2008. do 2016. godine.

Od 2006. u DSHV-u radi na organizacijskom jačanju, pisanju programa i općih akata stranke te s mladima, pomažući im u ponovnom osnivanju Mladeži DSHV-a. U Stanišiću, iz kojega je 1990-ih protjerano 65% Hrvata, osnovao je Mjesnu organizaciju DSHV-a 2008. te Hrvatsko kulturno društvo *Vladimir Nazor* 2009. godine, čiji je i predsjednik.

Kao ravnatelj *Hrvatske riječi* pokrenuo je 2009. na Radio Somboru tjednu jednosatnu emisiju na hrvatskom jeziku *Kronika tjedna* (od početka 2010. *Hrvatska riječ*, a od polovice iste godine *Glas Hrvata*). Nakon ukidanja RTV-uredništva u NIU *Hrvatska riječ*, njezinu je produkciju (od početka 2012. u trajanju od sat i pol, a od rujna iste godine dvosatna) preuzeo HKD *Vladimir Nazor* iz Stanišića. U emisiji je sudjelovao i kao novinar. Povremeno je objavljivao tekstove u *Hrvatskoj riječi* i *Glasu ravnice*.

Karate trenira od 1976. godine. Nositelj je crnog pojasa 2. dan. Natjecao se za Karate klub *Studentski grad* iz Beograda i imao status vrhunskog sportaša saveznog ranga. Osvojio je brojne medalje: brončane na studentskim prvenstvima Beograda i Srbije u borbama 1979., 1980. i 1982.-1984.; srebrne medalje na prvenstvima Beograda i Srbije u pojedinačnoj i ekipnoj konkurenciji 1982.-1984.; te brončane medalje u ekipnoj konkurenciji na prvenstvima SFRJ 1980. i 1981.

Natjecao se u borbama u srednjoj i poluteškoj kategoriji u pojedinačnoj konkurenciji te u apsolutnoj kategoriji ekipno. U Prvoj saveznoj karate-ligi natjecao se od 1981. do 1985. za KK *Studentski grad* iz Beograda.

Od 1986. bio je trener i natjecatelj KK *Dušan Staničkov* iz Sombora, gdje je potkraj 1992. osnovao KK *Ipon*, u kojem je do danas bio trener i predsjednik. Njegovi su natjecatelji osvajali medalje u katama i borbama na prvenstvima Vojvodine, Srbije i SR Jugoslavije – od pionira do seniora.

Bio je i uzgajivač te izlagač šarplaninaca, pobjednik Državnog prvenstva 1998. sa ženkom Atina Vujanska. Deset pasa iz njegova uzgoja bili su nacionalni, a dva međunarodni prvaci.

Pokopan je u utorak, 7. listopada, na katoličkom groblju u Stanišiću.

Josip Bako, v. d. ravnatelja Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata

Djelovati integrativno u okviru hrvatske kulturne scene u Srbiji

*Vizija Zavoda je razvoj kroz evolutivne procese i prilagođavanje vremenu u kojem živimo * Sada smo vrlo dobro ekipirani, te ćemo moći s novim kadrovima bolje pokriti određena područja koja do sada nisu bila dovoljno istražena * Oslanjamo se na iskustva onih koji su postavili temelje rada ustanove i želimo kao novi naraštaj dati novu kvalitetu * Značajan projekt je istraživanje nematerijalne kulturne baštine, a započeto je i istraživanje materijalne kulturne baštine*

Intervju vodila: Jasminka Dulić

Josip Bako devet godina radi u Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata, a više od pola godine prošlo je od njegovog imenovanja za ravnatelja prve i za sada jedine profesionalne ustanove Hrvata u Vojvodini u području kulture. S njim smo razgovarali o svim aspektima rada Zavoda, postojećim i koji su u planu, budući da je radio različite poslove u ovoj ustanovi, od administrativno-poslovnih i pravnih kao tajnik, do sudjelovanja u programskim i projektnim aktivnostima Zavoda, a od ožujka ove godine imenovan je za v. d. ravnatelja ove ustanove.

Bako smatra kako je biti ravnatelj dužnost a ne pozicija »nešto što je privremeno bez obzira je li v. d. ili redovan mandat«. »Dok traje to privremeno trudim se raditi najbolje što znam, nastojat ćemo da Zavod ostane središnja ustanova hrvatske zajednice u domeni kulture otvorena za sve, apolitična i stručna«, kaže. Ističe da će razvoj Zavoda dok on bude mogao utjecati na to »biti jedan evolutivni proces« gdje će zadržati i unaprijediti sadržaje koje imaju i osvojiti neka nova područja koja do sada nisu bila unutar funkcioniranja Zavoda. »Pri tome se oslanjamo na iskustva onih koji su postavili temelje rada ustanove i želimo kao novi naraštaj dati novu kvalitetu, a uz to se oslanjamo i na brojne postojeće suradnike i širimo suradničku mrežu«, kaže Bako.

► **U Zavodu za kulturu vojvođanskih Hrvata radite sada već devet godina. Što Vas je opredijelilo za rad u području kulture?**

Kulturni kontekst iz kojeg ja dolazim je ruralni prostor Đurđina u kojem sam odrastao i u kojem cijeli život živim.

Kulturološki je na mene najviše utjecalo što sam tijesno bio povezan s Crkvom od malih nogu i s jednom vrlo značajnom osobom i za hrvatsku zajednicu, iako ja to tada nisam znao i još uvijek saznajem, a to je bio župnik u Đurđinu **Lazar Ivan Krmpotić**, jedna sveobuhvatna i vrlo zanimljiva osobnost. Od svoje sedme godine pa sve do njegove smrti 2006. uvijek smo surađivali, bio je kućni prijatelj mojih roditelja i to je ostavilo značajnog traga na mene. Recimo, često je govorio o značaju obrazovanja na hrvatskom jeziku. Tu ljubav koju je Krmpotić gajio prema hrvatskom narodu i kulturi širio je i na ljude koji su bilo oko njega i u tom pedagoškom smislu vrlo je afirmativno utjecao na sve nas koji smo bili blizu. Što se tiče formalnog obrazovanja, nakon završene osnovne škole u Đurđinu završio sam društveno-jezični smjer u Gimnaziji **Svetozar Marković** u Subotici, a nakon toga sam upisao Ekonomski fakultet u Subotici gdje sam stekao zvanje master ekonomista. Jedan semestar pohađao sam u Belgiji na engleskom jeziku koji solidno govorim. Nakon diplomiranja šest sam godina radio u privatnom sektoru na poslovima prodaje, komercijale, odnosa s kupcima i u bankarskom sektoru. U to vrijeme nisam očekivao da ću raditi u javnom sektoru jer se smatralo kako to nije izazovno polje za jednu mladu osobu. Spletom životnih okolnosti zaposlio sam se u ZKVH-u na Svi svete, 1. studenoga 2016. godine kao tajnik zbog toga što je moja prethodnica na mjestu tajnice **Ljiljana Dulić Mesaroš** na žalost rano preminula zbog bolesti. Evo već punih devet godina sam u Zavodu, a posljednja promjena dogodila se kada sam, nakon što

je prethodna ravnateljica **Katarina Čeliković** otišla u mirovinu, imenovan 5. ožujka 2025. za v. d. ravnatelja. Smatram kako mi je iskustvo iz privatnog sektora bilo veoma značajno i za rad u Zavodu zbog postizanja efikasnosti, orijentacije na rezultate i naviknutost na rad pod pritiskom.

► **Kakva je bila situacija u Zavodu kada ste došli raditi, a kakva je danas? Što se sve izmijenilo – kadrovi, projekti...**

Izmijenilo se puno toga, prije svega u kadrovskom smislu. Od osnutka Zavoda 2008. godine pa sve do početka 2023. jedina kadrovska promjena u Zavodu sam bio ja. Radile su prije toga tri iskusne osobe, prvi ravnatelj **Tomislav Žigmanov**, Katarina Čeliković i Ljiljana Dulić Mesa-roš. Postavljeni su dobri temelji funkcioniranja ustanove, a urađeni su veliki poslovi u odnosu na broj zaposlenih. Zavod je bio specifičan po tome što je bilo samo troje uposle-nih od osnutka a što znači da samo jedna osoba pokriva kompletno funkcioniranje jedne profesionalne pokrajinske ustanove u financijskom, pravnom i administrativnom segmentu, ali me je to i osposobilo da proširim neka svoja znanja. U međuvremenu sam položio i državni stručni ispit i vremenom kada sam usvojio sve ono što je bilo jezgra mojih poslova, zbog toga što sam osoba zainteresirana i za kulturu, društvene i političke procese općenito, i budu-ći da nas je bilo samo troje pa smo pokrivali jedni druge, onda sam se sve više uključivao u programske stvari pa sam ne samo administrirao web portal Zavoda nego sam ga i urednički oblikovao a nakon nekoliko godina predložio sam da se uradi nova web stranica. Tako sam sudjelovao

od idejnog rješenja pa do kompletne realizacije u tome. Uključivao sam se zatim u različite vrste vođenja projekata skupa s kolegicom Čeliković, koja je radila programski a ja administrativni i financijski dio. Tako da su svi projekti što je Zavod radio prošli kroz moje ruke, pisao sam ih, pravdao i bio visoko uključen u programsku djelatnost Zavoda. Nakon toga je došla topoteka pa sam se i u to uključio, ali ne samo u administriranje već i u operativni rad, te sam išao na teren, istraživao, pričao s ljudima, snimao... Nekako su se godine nanizale i radeći u Zavodu stekao sam dubinski uvid u stanje hrvatske kulture, prije svega amaterske na terenu a razgovarajući i putujući stekao sam i poznanstva s osobama i upoznao rad institucija s kojima Zavod ima suradnju. Iako nas je dugo vrijeme bilo samo troje, to je bilo razdoblje kadrovske stabilnosti i uhodanog rada. Nakon odlaska prvoga ravnatelja Tomislava Žigmanova i imenovanja Katarine Čeliković za ravnateljicu otvorio se prostor za upošljavanje nove osobe, a od kraja 2023. i početkom 2024. još dvoje kolega počelo je raditi u Zavodu, tako da sada u programskom području rade tri osobe – profesorica komparativne književnosti **Klara Dulić Šev-čić**, etnologinja **Senka Davčik** i povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović**. A nakon moga imenovanja za v. d. ravnatelja imamo i novu administrativno-poslovnu tajnicu, ekonomisticu **Kristinu Mamužić**. Imamo i brojnu mrežu suradnika, što stalnih što povremenih. Bivša ravnateljica ostala je kao stalna suradnica što smatram jako važnim kako bismo osigurali kontinuitet u ustanovi i postigli spoj iskustva i energije mladosti. Sada smo vrlo dobro ekipira-

ni, te ćemo moći s novim kadrovima bolje pokriti određena područja koja do sada nisu bila dovoljno istražena. Imali smo određene ishode i na infrastrukturnom planu. Imali smo 2023. godine proširenje službenih prostorija za jedan novi ured što je omogućilo proširenje i uređenje zavičajne knjižnice *Biblioteca Croatica*, uredili smo sve postojeće urede, sredili dvorišnu fasadu, izgradili novu ogradu koja je još u postupku uređenja i novu kapiju s uličnom knjižnicom, a 2024. godine zamijenjen je kompletan krov na zgradi koju koristi Zavod, zahvaljujući Hrvatskom nacionalnom vijeću koje je bilo investitor.

► **Kakva je Vaša vizija i planovi daljeg funkcioniranja ZKVH-a?**

Smatram jako važnim nastaviti s višegodišnjim i ustaljenim programima. Nastojimo zadržati postignutu visoku razinu u svim segmentima funkcioniranja. Novi kadrovi u Zavodu omogućit će da se više posvetimo etnološkim temama i materijalnoj kulturnoj baštini. Osim nakladničke djelatnosti koja je do sada bila vrlo plodonosna, nastojat ćemo osnažiti afirmaciju likovne scene, kako profesionalne tako i amaterske, organiziranjem redovitih izložbi ili

suradnjom u časopisu *Nova riječ*, kao i stvaranjem reprezentativnog likovnog fundusa u Zavodu. Nastojat ćemo biti vidljiviji i na lokalnoj gradskoj kulturnoj sceni u Subotici, gradu u kojem nam je sjedište. Nastojimo proširiti mrežu suradnika, s naglaskom na mlade snage, a udrugama kulture ponudit ćemo edukativne sadržaje koji će unaprijediti njihov rad. Nastojimo pružiti još vidljiviju i konkretniju potporu najznačajnijim manifestacijama. Također je važno objedinjavati kulturnu scenu, koja je zbog velikog područja na kojima žive Hrvati u Srbiji često rascjepkana po subetničkom i geografskom principu. Naše područje djelovanja je Vojvodina, pa tako želimo znamenite osobe ili umjetnike npr. iz Srijema afirmirati i među šokačkim i bunjevačkim Hrvatima, i obrnuto... To je sve naša zajednička hrvatska kulturna scena u Srbiji i važno je djelovati integrativno. Nastojat ćemo rezultate istraživanja i kulturne sadržaje ponuditi i na suvremenije načine, u formi kratkih dokumentarnih filmova npr. Planiramo predstaviti neke segmente nematerijalne kulturne baštine u većim kulturnim centrima kao što je Novi Sad ili Beograd. Želimo s Ciklusom hrvatskog filma ići i u manja mjesta koja nemaju kino, tako da je u planu nabava kvalitetnije opreme za prikazivanje filmova. Što se tiče naklade, u planu su i dva vrlo značajna projekta, ali su još u fazi dogovaranja i stvaranja tima tako da će javnost biti blagovremeno informirana. Sve spomenuto nastojat ćemo u što većoj mjeri predstaviti i u matičnoj domovini. Dakle, vizija Zavoda je razvoj kroz evolutivne procese i prilagođavanje vremenu u kojem živimo.

► **Koji su glavni projekti na kojima ZKVH sada radi?**

Brojni su programi koji su višegodišnji gdje je kontinuitet jako važan. Nastavljamo rad na izdavanju dva časopisa: *Godišnjak* i *Nova riječ*. S Hrvatskom čitaonicom suorganiziramo *Dane hrvatske knjige i riječi* kada dodjeljujemo naše književne nagrade, nastavljamo rad na digitalizaciji književne građe, redovito popunjavamo topoteku *Baština Hrvata u Srbiji*. ... Nadalje, suorganiziramo znanstvene skupove, redovito održavamo znanstvene kolokvije u različitim mjestima, surađujemo i organiziramo susrete s udrugama kulture, dajemo potporu najznačajnijim manifestacijama, i to je samo dio naših redovitih aktivnosti. Od značajnijih projekata izdvojio bih obilježavanje 1.100. obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva u suradnji sa Srijemskom i Subotičkom biskupijom, u okviru kojega smo pripremili izložbu i prateću brošuru i spomen-ploče kao trajni materijalni trag, te ćemo se na taj način povezati i na obilježavanja u Hrvatskoj jer je Hrvatski sabor ovu godinu proglasio godinom obljetnice Hrvatskoga Kraljevstva. Značajan projekt je istraživanje nematerijalne kulturne baštine. Puno toga je urađeno, napravljen je popis s 29 elemenata, imamo

dva izdanja *Žive baštine*. Sada je cilj nominacija elementa na popis nematerijalnog kulturnog naslijeđa Srbije. Predali smo nominaciju za slamarstvo i dvoglasno pjevanje Šokica u Monoštoru. Nominacija slamarstva ušla je u proceduru i tu imamo radni tim koji se po potrebi sastaje. Želimo pojedine elemente koji su više istraženi i za koje imamo dovoljno materijala obraditi tako da dobiju posebnu monografiju. Ove smo godine izdali knjigu o bunjevačkim *kraljicama*, a sljedeće je u planu knjiga o slamarstvu. Započeli smo i istraživanja materijalne kulturne baštine. Imali smo seriju znanstvenih kolokvija, pokušavamo okupiti suradnike, formirati tim, pronaći partnere u Hrvatskoj; radimo tematski kalendar koji je i za 2025. godinu bio a i za 2026. će biti posvećen materijalnoj kulturnoj baštini. Izrada kalendara također zahtijeva prethodno istraživanje, što efektiviramo na više načina, redovitim objavljivanjem članaka kroz godinu za svaki mjesec, a u pripremi je i izložba s brošurama pod nazivom *Tragovi hrvatskih kipara u Srbiji*. Radimo na obogaćivanju likovnog fundusa u Zavodu, a paralelno radimo na tome da osiguramo uvjete za adekvatno skladištenje umjetničkih slika, plakata i printova velikog formata, arhivske građe. Za koji dan trebaju početi radovi na konačnom uređenju ograde Zavoda, koja treba dobiti i dodatnu funkciju. Kao što smo prilikom obnove kapije napravili uličnu knjižnicu, tako sada uređenje ograde želimo iskoristiti za postavku male dvorišne galerije. Što se tiče naklade, u tijeku je rad na knjizi lirike iz *Bunjevačko-šokačkih novina* i *Bunjevačko-šokačke vile*, te etnografski zapisi **Stevana Ilijevića** iz Boke u Banatu, što će uskoro biti u tisku. Također radimo i na suorganiziranju velikog znanstvenog skupa *Šokačka rič*, koji će biti u studenome u Monoštoru, u suradnji s Fakultetom za odgojne i obrazovne znanosti iz Osijeka, HNV-om i drugim partnerima.

► Ima li poteškoća u funkcioniranju ZKVH-a?

Velikih poteškoća u funkcioniranju ustanove, Bogu hvala, nema. Iz proračunskih sredstava AP Vojvodine i sredstava koja dobijamo preko natječaja, prije svega preko Središnjeg državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske imamo dovoljno sredstava za redoviti rad i programske aktivnosti. Kada su infrastrukturni projekti u pitanju, oni iziskuju suradnju s HNV-om koji je vlasnik zgrade i dobijanje značajnijih sredstava na projektima, npr. prekogranične suradnje. S tim u vezi je najalarmantnije stanje fasade zgrade u kojoj se Zavod nalazi. Povremeno otpadaju dijelovi fasade i neophodna je njezina temeljita obnova, te se nadam da ćemo u dogledno vrijeme to sanirati. Imamo također kronični nedostatak prostora za skladištenje knjiga i arhivskog materijala, kao i za realiziranje određenih kulturnih programa. To ćemo nastojati riješiti u kontekstu stvaranja interpretacijskog centra hrvatske zajednice. Time ćemo nadam se nadomjestiti i nedostatak galerijskog prostora.

► Kakva je suradnja s ustanovama kulture u Srbiji – gradskim, pokrajinskim, republičkim?

Suradnju s kulturnim institucijama u Srbiji mogu ocijeniti kao pozitivnu. S Gradskom knjižnicom u Subotici suorganiziramo *Dane hrvatske knjige i riječi*, njihov prostor redovito koristimo za predstavljanje knjiga. Suradujemo s

Gradskim muzejom u Subotici, Suvremenom galerijom. Imali smo uspješnu suradnju i s Gradskim muzejom u Srijemskoj Mitrovici gdje smo organizirali izložbu u čast **Roberta Frangeša Mihanovića**, također smo s ustanovama kulture u Novom Sadu imali uspješne suradničke pothvate (KS *Svilara, Egység*), surađujemo s Muzejom Vojvodine u radu na nominaciji nematerijalne kulturne baštine, s ostalim zavodima smo prije nekoliko godina realizirali koncert u Srpskom narodnom pozorištu u Novom Sadu. Napomenuo bih da prostor za napredak postoji prije svega u okviru znanstvenih ustanova u Srbiji gdje nismo u potpunosti zadovoljni ostvarenom razinom suradnje.

► A kakva je suradnja s institucijama iz Hrvatske?

Rekao bih da je suradnja ne samo dobra nego je i ključna, prije svega na znanstvenoj razini, ali svakako i na financijskoj preko natječaja. Imamo redovite kontakte s Ministarstvom kulture, gdje se trudimo doznati koje su poteškoće i izazovi s kojima se suočava hrvatska zajednica u području kulture. Isto to činimo i u Središnjem državnom uredu koji za nas ne predstavlja samo ustanovu koja pruža materijalnu potporu nego predstavlja ključan čimbenik u povezivanju s tijelima vlasti i politikama u Hrvatskoj. Ali svakako ističem suradnju s brojnim prethodno pobrojanim institucijama na znanstvenoj razini. Trudimo se nametnuti znanstvenim krugovima u Hrvatskoj, kako bismo bili predmet istraživanja, da time nadomjestimo nedostatke kadrova i institucionalnih kapaciteta, jer ipak u Zavodu radi samo pet osoba, na kulturnim programima tri, a kulturna i povijesna baština je vrlo bogata, višestoljetna, disperzirana na velikom području, heterogena i neistražena. Tako da su potrebe velike, posla je puno, i tu se oslanjamo na stručnu pomoć institucija i pojedinaca iz Hrvatske. Sjajan primjer je istraživanje Filozofskog fakulteta iz Zagreba s praksom studenata.

► Tko čini publiku i konzumente programa ZKVH-a?

Konzumenti programa su vrlo heterogeni jer su i programi koje radimo vrlo različiti budući da kultura kao područje ljudskog duha ima mnoštvo različitih izričaja. Od znanstvene javnosti koja prati sadržaje časopisa koje objavljujemo i sudjeluje na znanstvenim skupovima, do srednjoškolaca koje povremeno okupljamo u programima koje radimo isključivo za njih. Često smo prisutni na terenu preko znanstvenih kolokvija gdje nam dolazi najrazličitija publika iz lokalnih zajednica; kada organiziramo koncert, očekujemo publiku koja gaji afinitet prema glazbi. U okviru književnog salona i predstavljanja knjiga nastojimo okupiti pratitelje književne scene i ljubitelje pisane riječi. Predstavnike udruga okupljamo barem jednom godišnje na redovitim susretima udruga kulture. Na seminare i predavanja dolaze zainteresirani pojedinci ovisno o temi koja se obrađuje. Na koncu, imamo vrlo dobru, informativnu i izrazito dobro posjećenu WEB stranicu, koja osim o radu ustanove, javnost informira i o kulturi hrvatske zajednice općenito. Vrlo smo dobro pozicionirani na Google pretraživaču, te sam siguran da imamo brojnu publiku koja izlazi i van okvira hrvatske zajednice.

Antun Rukavina, proizvođač voća

Od Slankamena do Bjelovara – život ispisan plodovima rada

»Iako sam kao dijete prihvatio Bjelovar kao svoj dom, korijeni su u Srijemu. Tamo sam prohodao, tamo su mi prve uspomene. Nosiš to cijeli život, i kad mi-sliš da si zaboravio – nije nestalo, samo je postalo dio tebe«, kaže Rukavina

poljoprivrednog gospodarstva koje godišnje daje tisuće kilograma jabuka, prepoznatljivih po okusu, boji i postojanosti. Njegova priča nažalost nije jedinstvena, mnogi su napustili zbog tadašnjih ratnih okolnosti svoje domove, ali ustrajnost ove obitelji je, iako daleko od rodnog kraja, uspjela sačuvati ono najvažnije: vrijednost rada i obiteljskog zajedništva.

Krenuti ispočetka

»Rođen sam 1981. u Novom Slankamenu, a 1992. morali smo otići zbog rata. Bio sam dijete, jedva se sjećam pojedinosti, ali znam da smo morali napustiti sve što smo imali i krenuti ispočetka«, priča Antun dok polako prebire po sjećanjima.

Obitelj Rukavina, kao i mnoge druge u to vrijeme, bila je prisiljena zamijeniti dom. Novi početak pronašli su u Kovačevcu pokraj Bjelovara, gdje su se, kako kaže, ponovno uhvatili onoga što najbolje znaju – zemlje i voćaka. Roditelji su se i u Srijemu bavili voćarstvom i vinogradarstvom, a njihova ljubav prema zemlji nije bila vezana za mjesto, nego za poziv.

»Otac je još 1971. godine posadio prve voćke i vinograd u Novom Slankamenu. To je bio početak naše obiteljske tradicije koju smo nastavili i ovdje. Prenijeli smo znanje, iskustvo i volju. Samo su se brežuljci promijenili – sada su to bilogorski«, govori Antun.

Obiteljski voćnjak

Na tim pitomim brežuljcima, između Koprivničko-križevačke i Bjelovarsko-bilogorske županije, danas se prostire petnaest hektara voćnjaka.

»Jabuka nam je glavna kultura, s nasada se beru *zlatni* i *crveni delišes*, *idared*, *fuji*, *gala*, *jonagold*, *cripps pink* i *granny smith*. Breskve su također zastupljene, no, teško je jednako intenzivno raditi obje kulture. Jabuka je naša

Kada je kao jedanaestogodišnji dječak napustio Novi Slankamen u Srijemu i s roditeljima stigao u Hrvatsku, **Antun Rukavina** nije mogao ni naslutiti da će se njegov novi život oblikovati upravo kroz ono što je ponio iz rodnog kraja – ljubav prema zemlji i voćarstvu. Danas, više od tri desetljeća kasnije, taj mirni i skromni čovjek, sada iz Bjelovara, stoji iza uspješnog obiteljskog

baza i glavni izvor prihoda. Daje stabilnost i sigurnost, a tržište je poznaje i traži. Kad je dobro napraviš, ne brineš se hoćeš li naći kupca», ističe Antun Rukavina.

S ponosom nam govori i o modernizaciji voćnjaka, pogotovo o pogodnostima koje imaju kao stanovnici Europske unije.

»Imamo sustav navodnjavanja koji smo postavili prije nekoliko godina, tu su protugradne mreže, a sad smo aplicirali i za antifrost sustav koji bi trebao izdržati temperature i do minus sedam. Potrebno je mnogo vode, ali to su investicije koje znače sigurnost. Sve se radi planski, promišljeno i s mjerom. Petnaest hektara je naš maksimum ako želimo sve sami održavati. To je posao koji traži čovjeka cijelog, ne možeš raditi površno. U poslu sudjeluje cijela obitelj – supruga vodi administraciju, a ja sam gotovo stalno u voćnjaku. Uz njih, zaposlena su i tri radnika za stalno. Djeca su još u školi, jedan ima osamnaest, drugi trinaest godina. Ljeti kada su slobodni, uvijek su uz nas. Lijepo je kad ih vidiš kako s vremenom počnu razumijevati posao, kao da se sve to nasljeđuje kroz ruke, ne kroz riječi«, naglašava Rukavina.

Poljoprivreda kao način života

Obiteljsko gospodarstvo *Rukavina* dio je Proizvođačke organizacije *PZ JabukaHR*, koju su osnovali lokalni voćari.

»Nas osamnaest udružilo se i mislim da smo bili među prvim u Hrvatskoj koji su to napravili. Naše jabuke za-

vršavaju u trgovačkim centrima diljem zemlje. Sve ostaje u Hrvatskoj, ne izvozimo vani. To nam je i cilj – da hrvatsko voće bude dostupno našim potrošačima», ističe Antun.

Organizacija im omogućuje stabilan plasman, ali i zajedničke nabave, edukacije i razmjenu iskustava, što malim proizvođačima puno znači. Osim toga, obitelj Rukavina otvorila je maloprodajni prostor na otvorenom u Bjelovaru što su kupci, željni domaćeg voća, izuzetno dobro prihvatili te prepoznali. Kada su **Ivan** i **Marica**, Antunovi roditelji, posadili svoje plantaže voća, mnogi su se ugledali na njih te krenuli njihovim stopama. Danas, 2025. godine grad Bjelovar i okolica mogu se pohvaliti uspješnim voćarima zahvaljujući upravo obitelji Rukavina iz Novog Slankamena.

Antun priča i o planovima – dio površine planira posvetiti sadnji božićnih drvaca, nordijskih jela.

»To je više za budućnost, možda jednog dana moji sinovi to razviju dalje. Za sada su to male površine, ali svaka ideja koja dolazi iz obitelji ima težinu. Poljoprivređa nije samo posao, nego način života. Tko se jednom ozbiljno uhvati zemlje, teško se od nje odvaja«, nastavlja Rukavina.

Veze sa zavičajem

Unatoč svemu, obitelj Rukavina nije zaboravila svoj zavičaj.

»Imam strica i rođake u Novom Slankamenu. Nažalost, zbog posla rijetko idem tamo, ali nostalgija postoji. Iako sam kao dijete prihvatio Bjelovar kao svoj dom, korijeni su u Srijemu. Tamo sam prohodao, tamo su mi prve uspomene. Nosiš to cijeli život, i kad misliš da si zaboravio – nije nestalo, samo je postalo dio tebe«, kaže Antun.

Voćnjak Antuna Rukavine danas je simbol upornosti, kontinuiteta i ljubavi prema zemlji. Na bilogorskim brežuljcima, gdje se zrcali svjetlo i sjena, raste dokaz da rad, strpljenje i vjera u ono što radiš donosi plodove – i na zemlji, i u životu. Njegova priča pokazuje da uspjeh ne dolazi preko noći, nego iz dana u dan, iz koraka u korak, iz generacije u generaciju.

Ivan Ušumović

Dan vinkovačke gimnazije

Uponedjeljak, 6. listopada, obilježeni su Dan škole i 245. obljetnica Gimnazije **Matije Antuna Reljkovića** u Vinkovcima. Svečanosti su nazočile i predsjednica Odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća za obrazovanje **Nataša Francuz** te predsjednica HPD-a **Bela Gabrić** iz Subotice **Margareta Uršal**, objavio je HNV.

»Čestitamo učenicima, djelatnicima i ravnateljici **Ivani Biljan** na ovom velikom jubileju. Želimo im puno uspjeha u daljnjem radu. Zahvalni smo za svaku potporu nastavi na hrvatskom jeziku u Srbiji, za gostoprimstvo naših učenika i za uspješnu suradnju kroz zajedničke projekte. Ponosni smo na prijateljske veze koje nas povezuju i koje, iz godine u godinu, jačaju«, rekla je Francuz.

H. R.

Obratno od normalnog

Puštanje u promet svake nove prometne linije svakoga bi normalnog čovjeka trebalo obradovati, a napose kada je riječ o tako važnoj relaciji kao što je to između Subotice i Beograda. Ovo tim više kada se ima na umu da je ne tako davno na istoj relaciji prometovao poslovni vlak kojim se do odredišta na jugu, odnosno sjeveru, stizalo za nepunih dva sata pri čemu su se putnici za sve to vrijeme osjećali kao u avionu: komforna sjedala, diskretna glazba, ljubazne »stjuardese«... Ako je sve proteklo u redu, od prije dva dana sličan ugođaj imali su i putnici koji su se na put do glavnoga grada ili do sjevera države odlučili ići vlakom.

FOTO: Subotica.info

Ali, osim samog puštanja pruge u promet, sve drugo daleko je od vremena kada je na željezničkoj stanici u Subotici i oko nje sve bilo normalno. Oni s pamćenjem dužim od čacija ili zlatne ribice sjetit će se da je ista osoba istim povodom boravila u Subotici prije godinu dana, a kao razlog da kolovoz tada ne bude otvoren navela da na njemu nedostaju natpisi na mađarskom, ujedno zaboravivši da ih nema ni na hrvatskom (kao ni danas) iako mu je ministar za ljudska i manjinska prava bio upravo iz ovoga grada, i to iz redova hrvatske zajednice. U međuvremenu pala je nadstrešnica na kolodvoru u Novom Sadu i od tada se izdogađalo toliko toga da su vijesti o pet nesigurnih željezničkih postaja na trasi Subotica – Beograd u javnosti imale snagu i značaj vremenske prognoze.

Putnici, za Segedin primjerice, za to su vrijeme kroz pothodnik stizali do četvrtog kolosijeka i vlastitim očima uvjerali se u to kakva je kvaliteta izvedenih radova. Napose u kišne dane kada je za prolaz pothodnikom najbolje bilo skinuti obuću da se ne bi smočila. Ni dizalo, kažu svjedoci, nije bilo ništa bolje: za suhog i sunčanog vremena radilo je besprijekorno, ali čim je na njega pala koja kap kiše počelo je otkazivati svoju memoriranu poslušnost. Bez prevelike priče, a kamoli objašnjenja, putnici koji idu u Segedin odnedavno vlak čekaju na prvom kolosijeku. Neslužbeno, »preseljenje« je urađeno iz sigurnosnih ra-

zloga. I sve to javnost podnosi kao da je posve normalno: tupo i šutke.

Na isti način, kao da je upravo to normalno, odvija se i sve ostalo što je vezano za kolodvor u Subotici i željeznički promet na njemu. Putnici su se navikli na to da vozne karte kupuju na blagajni nekakvog kontejnera ispred kolodvora i da im informacije o malobrojnim dolascima i odlascima vlakova ovise o informiranosti ili dobroj volji onoga od koga ih kupuju. Sve na kolodvoru zapravo podsjeća na neku nadrealnu, postapokaliptičnu sliku ili na sliku opustošenog grada iz starih dobrih vesterna: nema razglasa s kog se čuje na koji peron vlak stiže ili s kog

polazi, ili pak kasni; pogled na kolodvorsku zgradu budi sjećanja na neka ranija vremena kada je njena čekaonica bila prepuna ljudi i njihovih stvari, kada je imala svoj restoran, kioske, toalet i sve ono što se može vidjeti na željezničkim kolodvorima diljem svijeta. Osim kod nas. Umjesto toga, putnicima je ostavljena mogućnost da vrijeme provode na pustom peronu, a ako vlak malo i kasni da se prije toga dobro najedu i slojevito obuku, a tamo gdje i car ide pješice obave na vrijeme i kod kuće. Ako malo bolje pogledate, vidjet ćete da su čak i satovi na peronima stali. Valjda kao simbolični svjedoci toga što se i kako se radi(lo).

I na koncu, najnadrealnija slika: Božanski, okružen svojom i lokalnom svitom, ispred rubnog dijela kolodvora ljudima istjeranim sa svojih radnih mjesta ili onima hipnotiziranim *Informermom* i *Pinkom* drži slovo o kvaliteti urađenog, modernim vremenima i prosperitetu. A sâm, ni on niti bilo tko drugi, ne smije niti na peron niti u zgradu. Slika baš poput one od prije osam dana u Bačkoj Topoli: nogometaši *Maccabija* i *Dinama* jure tamo-vamo na praznom stadionu, jer je publici iz sigurnosnih razloga zabranjeno da tome svjedoče. Umjesto toga, tu vam je prostor ispred kolodvora na kom se isto tako može navijati. »Aco, Srbije« i »Živela Srbija«. Isto je.

A negdje u vlaku, kao vrhunac nadrealnog, kamere sluganjskih mu medija bilježe sjetu Božanskog: nedostaju mu anđeli u ljudskom liku: **Goran Vesić** i **Tomislav Momirović**. Ništa zašto su tamo gdje jesu, snose li makar malo odgovornosti za opisanu sliku željezničkog kolodvora u Subotici, pa duž cijele trase sve do Prokopa u Beogradu. Istom prilikom niti riječ o tome nedostaje li mu šesnaest osoba koje su 1. studenoga prošle godine u nanosekundi izbrisane iz knjige živih. Niti o tome kako li se osjećaju njihovi najbliži kada ga gledaju i slušaju.

Z. R.

Zbor građana Tavankuta

Odlaganje opasnog otpada u iskop s podzemnim vodama

Mještani apelirali da nadležne institucije hitno reagiraju, ispituju porijeklo i sastav odloženog otpada, spriječe daljnje odlaganje i odloženi otpad sklone

Zbor građana Tavankuta okupio se u nedjelju, 5. listopada, kako bi upozorio javnost na, kako su naveli, alarmantnu situaciju u svom naselju, gdje je na lokaciji nekadašnje iskopine pijeska počelo odlaganje građevinskog otpada za koji sumnjaju da je opasan po zdravlje ljudi i okoliš. U Zboru građana sumnjaju da je riječ o otpadu s lokacije nekadašnje tvornice *Slavica* u kojoj se u prošlosti koristio azbestni materijal, poznat kao kancerogen i opasan. Na odlagalištu su, prema riječima mještana, vidljivi slojevi podzemnih voda te mještani strahuju da će opasni materijal za nekoliko mjeseci zagaditi tzv. prvi sloj vode koji uglavnom koriste stanovnici ovog naselja putem bušenih bunara.

Inače, otpad se odlaže na parceli na kojoj je od 2022. eksploatiran pijesak za potrebe izgradnje pruge Subotica – Novi Sad. Okupljeni Tavankučani apelirali su na nadležne institucije da hitno reagiraju, ispituju porijeklo i sastav odloženog otpada, spriječe daljnje odlaganje i odloženi otpad sklone kako bi se, kako smatraju, izbjegla ekološka katastrofa.

Čeka se reakcija nadležnih

Dubravko Bilinović, jedan od okupljenih na zboru građana, izrazio je zabrinutost zbog, kako navodi, nele-

galnog odlaganja šuta i otpada te prisustva azbesta u njemu.

»Samim uvidom u situaciju znamo da je ovo šut tvornice *Slavica*, postoje indicije i mjestimični dokazi da je prisutan i azbest. Činjenica da je to bivša kemijska industrija već je sama po sebi alarmantna. Koliko znamo, ovdje postoji dozvola za iskop, ali ne i dozvola za odlagalište ovako opasnog otpada. Najveći problem je to što

DSHV: Ispitati sve okolnosti slučaja

Demokratski savez Hrvata u Vojvodini objavio je na svojoj Facebook stranici kako vijećnici te stranke u Skupštini grada Subotica s velikom zabrinutošću prate informacije koje dobivaju iz Tavankuta u vezi s nelegalnim odlaganjem opasnog građevinskog otpada.

»S obzirom da nije tajna tko, na koji način i koliko učestalo odlaže predmetni otpad, apeliramo na nadležne inspekcije i institucije Grada Subotice, Autonomne Pokrajine Vojvodine i Republike Srbije da hitno ispituju sve okolnosti ovoga slučaja i zaustave dalje formiranje divljeg deponija kako bi na vrijeme suzbile potencijalnu opasnost po zdravlje i život stanovnika Tavankuta«, navodi se u objavi.

se šut organizirano donosi, dakle ovo nije slučajno jer postoji mnogo hrpa koje su kamioni ovdje ostavili. Druga stvar, to se zatrpava u iskop gdje se mjestimično vide podzemne vode, što znači da će taj otpad za nekoliko mjeseci kroz podzemne vode doći i do centra sela. Kao što znamo, Tavankut ima kronični problem s vodom, a sada ako se još te vode zatruju, mislim da ćemo moći koristiti i gore riječi od ekocida. Nitko ne reagira na to što se događa, kamioni čak i preko dana donose, iako je to najčešće u ranim jutarnjim satima. Najviše nas zanima odgovor institucija koje se trebaju baviti ovim pitanjima, kako će reagirati inspekcije i ostala tijela. Mi vrlo dobro znamo kako se ovo po zakonu ne može raditi. Ne samo da nas interesira kako će reagirati inspekcije, već kako će se riješiti ovaj otpad, jer on ne može ovdje ostati. Naš veliki strah je kako će se istresanje otpada nastaviti, te stoga čekamo institucije da odrade svoj posao«, rekao je Dubravko Bilinović.

Sačuvati bunarsku vodu

Marinko Francišković, jedan od okupljenih na zboru građana, ukazao je i da je prilikom početka iskapanja obećano kako će na tom mjestu biti napravljeni ribnjaci i kupalište, ali se iz priloženog vidi da to nije slučaj.

»Otpad koji se donosi je kancerogen, azbestne cijevi, salonit ploče, ne želimo da se to zatrpa u našu zemlju, da se pomiješa s prvom vodom koju svi mi koristimo. Mi smo možda i jedino selo koje nema vodovod, mi koristimo bunarsku vodu. Zato nam je toliko važno tu vodu sačuvati. Mo-

žemo mi kupiti vodu za piće, ali zalivat ćemo vrt, biljke, životinje se napajaju od te vode, sve što pojedemo imat će u sebi tragove ovog zagađenja. Mi smo prisiljeni boriti se za goli opstanak, nije ovo naša fantazija, ovo je nešto na čega se mora obratiti pažnja institucija i javnosti«, zaključio je Marinko Francišković.

Po neslužbenim informacijama iz sela, inspekcija je u utorak, 7. listopada, izišla na teren. Dan kasnije, u srijedu, počelo je zatrpavanje šuta, što je dodatna briga za mještane.

Kako bismo saznali više informacija o ovom slučaju, obratili smo se i nadležnim inspekcijama Grada Subotice ali do zaključenja tjednika (srijeda, 8. listopada, u 14 sati) nismo dobili odgovore na naša pitanja.

H. R.

Divojački vašar u Hrvatskom domu u Somboru

Kad svila zašušti

HKUD *Vladimir Nazor* iz Sombora organiziralo je u nedjelju, 5. listopada, *Divojački vašar* na kome je predstavljen katalog *Bunjevačka ruva i šokačka nošnja* i priređena modna revija starih *ruva* i nošnje, kao i nove nošnje HKUD-a *Vladimir Nazor*.

U katalogu čije su autorice **Marija Maširević** i **Klara Karas Šolaja**, a koji je tiskan u nakladi HKUD-a *Vladimir Nazor*, je 39 starih bunjevačkih *ruva* i nošnje i šokačke

nošnje iz Sombora, Gradine, Nenadića, Bezdanskog puta, Lemeša, Sonte, Monoštora, Berega, Plavne i Vajske koje su stare 100 i više godina.

Bunjevačka ruva

»Ističemo unikatnost bunjevačkih *ruva* koja oslikavaju modu i vrstu materijala vremena u kom su šivena. Prilike u kojima će se *ruva* nositi iziskivale su određenu vrstu i kvalitetu materijala. Svečana *ruva* šivena su od lionske svile raznih boja, lionske svile 'na slipe grane', lionske svile 'na plišove grane', svileni francuski somot, svileni somot protkan zlatnim i srebrnim nitima, takozvani molovani somot, raznih vrsta brokata, *bilog* šlingeraja ručne izrade, krep-satina raznih boja i šara, a radna *ruva* šivena su od *podelina*, *cica* i domaćeg platna. Svi materijali su od prirodnih sirovina: svile, pamuka, lana, kudjelje i vune. U zavisnosti od situacije oprava je bila obogaćena dukatima i seferinima, džegom, svilenom maramom, čipkanim ili svilenim rukavicama, lepezom, maramom od arasta s rojtama, tašnom, kožnim cipelama«, kazala je jedna od autorica kataloga Klara Karas Šolaja.

Šokačka nošnja

Nešto drugačija je šokačka nošnja, puna kolorita, a opet od mjesta do mjesta različita.

»KUDH *Bodrog* osnovano je 2001. godine s ciljem očuvanja, njegovanja, promocije, revitalizacije i popularizacije tradicijske baštine Hrvata koji žive na prostoru Monoštora. Posljednjih nekoliko godina udruga intenzivno radi na otkupu tradicijskog ruha iz sela od fizičkih osoba kako bi ovaj oblik materijalne baštine ostao u Monošturu. Danas u okviru fundusa tradicijskog ruha KUDH *Bodrog* raspolaže bogatom kolekcijom raznovrsnih i rijetkih artefakata tradicijske baštine koji su ostali u selu. Među njima jesu *zlatem krila*, ženski vezeni zimski kožuh, kožni vezeni prsluk, ubirane pregače, muška opaklija«, kazala je predstavljajući šokačku nošnju predsjednica KUDH-a *Bodrog* **Anita Đipanov Marijanović**.

Tridesetak manekenki

Modnom pistom prošetalo je tridesetak manekenki koje su nosile stara *ruva* i nošnje. Osim bunjevačkih *ruva* i nošnji iz Sombora i s okolnih salaša i Lemeša prikazane su i nošnje iz Monoštora, Sonte i Vajske.

Nazor je prikazao i nove nošnje koje su šivane po uzoru na stare nošnje s početka XX. stoljeća. U tim nošnjama *Nazor* se predstavio ove godine na proslavi Dana državnosti Hrvatske u Kraljevici, na *Baranjskom bečarcu* u Topolju i na 60. *Vinkovačkim jesenima*, te nošnje i *ruva* koja su posljednjih godina šivana za bandašice somborske *Dužionice*.

Divojački vašar običaj je somborskih Hrvata Bunjevača koji se održavao na ili oko sv. Franje. Tada je u Hr-

vatskom domu održavana igranka na koju su djevojke dolazile u pratnji svojih obitelji. Mladi su večer provodili u kolu, a stariji u razgovoru. Nije to bila samo igranka jer su se na *divojačkom vašaru* prvi puta sreli neki pogledi, ustreptala neka srca, rodile neke ljubavi koje su narednog proljeća ili jeseni završile brakom.

Divojački vašar nije stalna manifestacija HKUD-a *Vladimir Nazor*, ali se u ovoj udruzi trude ipak održati ovaj običaj. Neobičan naziv ovaj je običaj dobio zbog prvih ljubavi koje su se rađale upravo na ovakvim okupljanjima. Na igrankama se, kako se to nekada znalo reći, »meldovalo«, odnosno biralo, gledalo. Tu su započinjane prave ljubavi koje su ponekad znale napraviti i velike probleme svim ukućanima, jer su cure znale »uskakati«, odlaziti kod momaka prije udaje.

Z. V.

Program prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije

Obnovljene dvije župne dvorane u Subotici

»Nakon posljednje obnove dvorana je intenzivno korištena više od 13 godina i bilo je potrebe za njenim dovođenjem u red, a dobili smo i sredstva za nabavku novog razglasa«, kaže vlč. Anišić * »Smisao obnove je unaprjeđenje i modernizacija prostora, jer nam je cilj da to postane jedna multifunkcionalna dvorana, a u tom smislu i multimedijalna«, ističe vlč. Cvijin

U okviru Programa prekogranične suradnje između Hrvatske i Srbije za 2025. godinu, koji se realizira putem Ministarstva regionalnog razvoja i fondova Europske unije Republike Hrvatske, u dvije subotičke župe realiziran je projekt obnove župnih dvorana.

Župa sv. Roka

Projekt koji je župa sv. Roka realizirala u partnerstvu s Molitvenom zajednicom *Sveta Obitelj* iz Osijeka nosi naziv *Ognjište vjere*. Vrijednost projekta je 31.965 eura, a osim obnove župne dvorane, gdje je izvođač radova bio Studio *White*, za potrebe župe kupljen je i novi razglas.

Župnik župe sv. Roka mons. dr. **Andrija Anišić**, koji je

dodajući za koje se sve potrebe ona koristi: »Osim vjeronauka za učenike od prvog do osmog razreda, ovdje se puno toga događa, pogotovo otkad je u župi sjedište Subotičkog oratorija i Molitvene zajednice *Proroci*. Ovdje se organiziraju oratoriji i sad kako je počela nova sezona, osim onih subotom, predviđeno je da svake srijede bude tzv. otvoreni oratorij za djecu s kojima bi animatori organizirali neki program. Nakon mise u 18 sati, predviđeno bi bilo druženje, razne igre i ostali kreativni programi u dvorištu. Molitvena zajednica *Proroci* ovdje svakog petka, od 19 do 20,30 sati, održava evangelizacijsko-molitvene susrete. Udruga bunjevačkih Hrvata *Dužijanica* koja u produžetku dvorane ima svoje prostorije, navikla je ovdje držati Skupštinu i veće sastanke. Također, bude i raznih drugih druženja poput onih nakon mise u 7 i u 9 sati, a članovima naše župne zajednice omogućujemo proslave za prvu pričest, krizmu, rođendane. Evo sad smo imali i susret članova Pastoralnog vijeća, dakle bude tu različitih susreta koji se tiču župne i navedene dvije zajednice koje ovdje djeluju«.

Za logistiku, odnosno pisanje projekta zaduženi su bili **Filip Čeliković** i **Vedrana Cvijin**, članovi Pastoralnog vijeća župe sv. Roka.

Kako pojašnjava Čeliković, oni su osmislili ideju, napravili financijsku konstrukciju, a tu je

i cijela provedba projekta skupa s pravdanjem gdje se župnik također uključio s dijelom koji se tiče biskupije. Što se tiče samih radova, navodi:

»Budući da smo u dvorani imali problem s podom koji je bio popucan vjerojatno zbog nekih tektonskih promjena, morali smo staviti suvremeniji pod. Također, obnovili smo ormare, struju, urađen je kompletan moleraj te do-

i nositelj projekta, ističe kako je već dugo postojala potreba za obnovom vjeronaučne dvorane.

»Nakon posljednje obnove ona je intenzivno korištena više od 13 godina i bilo je potrebe za njenim dovođenjem u red, a ovaj je projekt bila prava prilika za to. Dobili smo sredstva za uređenje dvorane kao i za nabavku novog razglasa, koji inače često koristimo«, kaže vlč. Anišić,

dani neki ukrasni detalji na zidu, ugradili smo klima uređaje (inverter klimu s kojom će se uštedjeti kod grijanja), postavili sjenila na prozore».

Osim obnove dvorane, znatan dio sredstava iz projekta uloženi su u novi razglas.

»U biskupiji nema puno profesionalnih razglasa, a redovito ih koristimo, ne samo mi kao zajednica *Proroci*, već i Subotički oratorij. Koristi se na našim priredbama u župi, na mnogim događanjima koja organiziramo i na Bunariću i na velikim duhovnim obnovama. Naime, osim petkom, zajednica *Proroci* organizira nekoliko puta godišnje neke veće programe za koje smo morali unajmljivati razglas, a zahvaljujući vlastitom, uštedjet ćemo ne mala sredstva. Imali smo ozvučenje staro više od 15 godina, što je bila donacija iz Amerike, ono je dotrajalo i bilo je vrijeme da obnovimo opremu, tako da sad imamo dva seta razglasa koji su nam korisni jer se krećemo u više župa«, ističe Filip Čeliković.

Župa Uskrsnuće Isusovo

U sklopu projekta »Jačanje infrastrukturnih kapaciteta Župe Uskrsnuće Isusovo (Subotica) i Općine Jakšić« u spomenutoj je subotičkoj župi obnovljena župna dvorana. Vrijednost projekta je 28.115 eura, a izvođač radova firma SZR ZRG.

Župnik župe Uskrsnuće Isusovo vlč. **Vinko Cvijin** o radovima i važnosti obnove kaže:

»Dvorana je imala jednu kompletnu rekonstrukciju. Obnovljena je što se tiče krova, pvc stolarije, plafona, uvedena je nova elektrifikacija, zidovi su nanovo gletovani, postavljen je nov parket, a osvježen je i hodnik. Smisao obnove je unaprjeđenje i modernizacija prostora, jer nam

je cilj da to postane jedna multifunkcionalna dvorana, u tom smislu i multimedijalna. Naime, u njoj se održavaju župne kateheze za sve razrede osnovne škole, potom Susret mladih, evo sad će biti iz cijeloga grada, u njoj Neokatekumenski put ima svoje kateheze i subotnje liturgije sa svete mise, održavaju se i oratoriji. Dvorana nam je prijeko potrebna za rad jer župa ima puno djece i mladih«.

Kako dodaje, u ovim su radovima sudjelovali i župljani – netko je pomogao da se kupe lusteri, netko je napravio križ za dvoranu, a bilo ih je koji su pomogli u spremanju.

Dvorana župe Uskrsnuće Isusovo sagrađena je, tj. blagoslovljena 1996. godine.

»Kada sam došao ovdje 2022., obnovili smo dio pvc stolarije i okrečili je iznutra. Ovo sada je bila prva velika obnova i u narednih 10-15 godina bit će to prostor koji odgovara standardima današnjeg života«, ističe vlč. Cvijin.

I. Petrekanić Sič

Popločan prilaz crkvi

Nevezano za spomenuti Program prekogranične suradnje, novina koja se tiče župe Uskrsnuće Isusovo, jest popločavanje prilaza crkvi u površini od oko 300 četvornih metara. Naime, na izlazu iz crkve, s desne strane, popločan je dio behaton kockama za potrebe parkiranja manjeg broja vozila, prvenstveno ona sa starijim i osobama koje teže hodaju, kao i za prilike vjenčanja kako bi mladencima bio bliži ulaz. Do tog dijela auti s puta iza crkve mogu doći makadamom koji je nasut tucanikom. Također, s novopopločanog prostora omogućen je prilaz crkvi za invalidska i kolica za bebe.

Radove je financiralo Javno poduzeće za upravljanje cestama, urbanističko planiranje i stanovanje Subotica, a njihov izvođač je *ForM inžinjeri*.

Put do njiva ključan za rad poljoprivrednika

Atarski putovi između samoinicijative i potpore grada

Atarski putovi za poljoprivrednike su ključna poveznica između njiva i glavnih prometnica, pa svako oštećenje tih putova predstavlja dodatne troškove i izgubljeno vrijeme. I dok se negdje ljudi sami organiziraju i popravljaju putove, drugdje se oslanjaju na pomoć mjesne zajednice i grada. U razgovoru s poljoprivrednicima iz Subotice doznali smo s kakvim se problemima suočavaju, kakva rješenja predlažu te koliko im znače dosadašnje investicije u ovu infrastrukturu.

Bikovački atar

Razgovarali smo s **Markom Tikvickim** s Bikova čije je gospodarstvo u tom selu nadomak Subotice. Rekao je kako se poljoprivrednici iz tog sela svakog proljeća sami organiziraju i popravljaju atarske putove, prvenstveno one kojima najviše prolaze i koji su najviše oštećeni.

»Obično se okupi 10 do 15 traktora i tada se angažira nekoliko plugova, tanjirača, parača, a ja sam najčešće na valjcima. Na taj način uspijemo riješiti većinu kritičnih

redovno dosipati. Ponekad od mjesne zajednice dobijemo i naftu, ali to nije često. Zbog toga su naši bikovački atarski putovi relativno dobri, jer ih sami održavamo, a i suše doprinose tome da se manje stvaraju rupe. Moje mišljenje je da bi za početak trebalo urediti Bikovački put, jer je kamionski promet ondje izrazito pojačan zbog regionalnog deponija. Iskreno, tim putom više ni ne idem, jer je u katastrofalnom stanju. Što se tiče atarskih putova, moj prijedlog je da, ako već ne želimo nanositi blato na asfaltirane ceste, onda bi na svaki atarski put 500 metara prije asfalta trebalo napraviti asfalt ili nasuti tucanikom. Tada bi se blato istreslo prije i ne bi završilo na putu. Što se tiče cementne stabilizacije, iskreno, moje iskustvo nije pozitivno. Primjer je Ganjo šor između Kelebije i Srpskog šora, gdje su se nakon par godina pojavile duboke udarne rupe koje ozbiljno oštećuju gume i felne na vozilima«, rekao je Marko Tikvicki.

Verušić – Mala Bosna

dionica. U selu postoje putovi koji su nasipani tucanikom. Međutim, kada se jednom naspu, svake godine potrebno je dovesti barem jedan kamion tucanika kako bi se zakrpale rupe koje nastaju zbog vremenskih prilika. Problem je što, kada se naspe tucanik, mi poslije toga ne možemo više ništa raditi – ne možemo ravnati, samo ga se mora

Svoje iskustvo i mišljenje s nama je podijelio i **Nikola Gabrić** s Hrvatskog Majura, čija je zemlja uglavnom između Verušića i Male Bosne.

»Što se tiče puta s tucanikom koji spaja Beogradsku i Somborsku cestu, on je podijeljen u tri etape. Jedan dio, od Beogradske ceste do Sivačkog puta, obnovljen je ovog proljeća i taj dio je u dobrom stanju. Od Sivačkog do Pačirskog puta stanje je osrednje, dok je dionica od Pačirskog do Male Bosne u lošem stanju. Ukupna dužina puta je oko pet kilometara i zato se sve ne može odraditi odjednom, nego se popravljala etapno, što se vidi i po kvaliteti puta«, govori nam Nikola Gabrić.

Ističe kako se remont atarskih putova radi tek kada se izvrši pritisak, i to uglavnom preko mjesne zajednice – samoinicijativne popravke se još nisu dogodile.

»Što se tiče cementne stabilizacije, moje mišljenje je da to nije rješenje. Dok traje, dobro je, ali kada se počne kvariti, nastaju duboke udarne rupe i onda je situacija ka-

tastrofalna. Primjer za to je put kod Mirgeša, gdje je cementna stabilizacija rađena prije pet godina, a do danas nije popravljena. Put je sada u jako lošem stanju i teško ga je popraviti, dok se kod tucanika jednostavno naspe novi sloj. Na atarskim putovima koje koristimo većina je nasuta tucanikom, ali ima i onih koji su samo zemljani. Njih održavamo sami, u vlastitoj režiji. Dogovorimo se nas nekoliko i obavimo radove. U posljednje tri godine popravljamo ih jednom godišnje – tko najviše koristi put, taj se i uključi, iako ima i onih koji ne sudjeluju. Radovi se uglavnom izvode plugom i tanjiračem – prvo se uzbaci plugom gdje je nisko, zatim ide tanjirača, a ako ima valjak, koristi se i za sabijanje zemlje. Ako je put u solidnom stanju, dovoljno je samo proći tanjiračem i poravnati ga. Trenutno mogu reći da su putovi u relativno dobrom stanju – nije idealno, ali bolje nego što je znalo biti ranije», zaključuje Nikola Gabrić.

Tavankutski atar

U Tavankutu i dalje postoji priličan broj atarskih putova koji nisu uređeni, a donedavno su bili i jako oštećeni, ponajviše zbog korištenja u kišnim razdobljima kada poljoprivrednici moraju prolaziti njima. Ipak, kako naš sugovornik **Tome Vojnić Mijatov** naglašava, u posljednjih desetak godina napravljen je značajan pomak zahvaljujući Gradu Subotici koji je uvažio njihove molbe.

»Izgrađen je veći broj putova, premda još uvijek ostaje potreba za uređenjem onih najfrekventnijih. Primjerice, prije desetak godina urađen je Mali tavankutski put od dionice Skenderevo – Mišićevo do žitničkog atara. Također, završen je Bečar atar od mirgeške stanice do Somborske ceste. Trenutno se radi put kroz Kurijašov atar koji povezuje Gornji Dikanovac sa Somborskom cestom – riječ je o vrlo važnoj prometnici jer povezuje veliko zemljišno područje. Na tom potezu primijenjena je cementna stabilizacija, a na nju će doći tucanik. Prošle godine urađena je i važna dionica od Gornjeg Tavankuta do

asfalta koji vodi od Bajmaka prema graničnom prijelazu Bácsalmás. Taj je put iznimno prometan, posebice za poljoprivrednike koji rade u bajmačkom ataru. Također, napravljen je put od željezničke stanice Skenderevo – Mišićevo, ali on je trenutno u lošem stanju zbog oštećenih doljača. Dobio sam obećanja da će i taj dio biti saniran«, govori nam Vojnić Mijatov.

Kaže kako je dio puta od Kaponje prema Malom tavankutskom putu također započet, ali je urađena samo polovica. Ostatak je u planu i nadaju se da će biti završen. Mali tavankutski put, dužine oko 15 kilometara, urađen je cementnom stabilizacijom i u solidnom je stanju, iako već ima nekoliko oštećenja koja su u planu da se poprave.

»Sve u svemu, glavne prometne žile Tavankuta su ili već urađene ili u fazi planiranja, što poljoprivrednicima i te kako znači – brži je i sigurniji odlazak na njive, manje je trošenja goriva, a i habanja strojeva. Naravno, postoje i problemi. Cementna stabilizacija ljeti stvara veliku prašinu, a budući da je dio neasfaltiranih ulica u selu urađen istom tom tehnikom, ta prašina smeta mještanima jer moraju zatvarati prozore ili sklanjati rublje s dvorišta kada netko prolazi. Boljim se pokazao materijal dobiven skidanjem starog asfalta, tzv. strugani asfalt – on u sebi ima katran, ne praši se toliko, pa bi ga trebalo češće koristiti prilikom pokrivanja manjih ulica unutar sela, a cementnu stabilizaciju ostaviti za atar. Što se tiče same izvedbe radova, problem je što izvođači često ne pripreme podlogu kako treba. Doljače, tj. udubljenja, ostaju neizdignuta, pa se tu zadržava voda i ubrzano uništava put. Primjeri iz Male Bosne i Tavankuta pokazuju da, kada se doljače unaprijed naspu zemljom ili materijalom, put traje znatno dulje i ne oštećuje se ni nakon velikih kiša. Iako za to postoje moćni strojevi kojima bi se taj posao mogao obaviti u par sati, izvođači to često preskaču, a upravo je to ključ da putovi ostanu trajni i kvalitetni«, zaključuje Tome Vojnić Mijatov.

Ivan Ušumović

UDRUGA HRID

BLAGO MOGA ZAVIČAJA

Kruh moje majke

*Ako poljubiš kruh
poljubio si Stvoritelja,
dom i Domovinu!*

Nedjelja, 12. listopada 2025.

Sv. Misa 9.30h

Svečani program

Župa Uskrsnuće Isusovo, Subotica

HR RIJEČ

Deset naslova za nagradu *Emerik Pavić*

SUBOTICA – Povjerenstvo Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata za izbor najbolje knjige u 2024. godini, koja će dobiti nagradu koja nosi ime središnje osobe hrvatske književnosti, znanosti i publicistike iz XVIII. stoljeća **Emerika Pavića**, u sastavu **Mirjana Crnković**, magistra edukacije filozofije i magistra edukacije hrvatskog jezika i književnosti, predsjednica, te članovi **Dalibor Mergel**, dipl. etnolog-antropolog i **Davor Bašić Palković**, urednik kulture u tjedniku *Hrvatska riječ*, odlučilo je da od 42 naslova u uži izbor za najbolju knjigu objavljevanu tijekom 2024. godine Hrvata u Vojvodini uvrstiti njih deset. Popis naslova dostupan je na internetskoj stranici ZKVH-a: www.zkvh.org.rs.

Nagrada *Emerik Pavić* za najbolju knjigu 2024. godine bit će svečano uručena u listopadu u okviru književne manifestacije *Dani hrvatske knjige i riječi*.

Mlinko i Baštovanović na festivalu *Femili*

NOVI PAZAR – **Nevena Mlinko** i **Darko Baštovanović** sudjelovali su na 10. Festivalu manjinske literature *Femili* u Novom Pazaru, koji okuplja književnike iz različitih nacionalnih zajednica u Srbiji i regiji.

Foto: Gradska biblioteka *Dositej Obradović*

Pjesnikinja **Nevena Mlinko** predstavila je svoje stvaralaštvo na hrvatskom jeziku i bunjevačkom dijalektu. Kao suradnik Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, **Darko Baštovanović** sudjelovao je na okruglom stolu »Različito zborimo da bismo se razumijeli« te govorio o hrvatskoj književnoj i kulturnoj sceni u Vojvodini.

Festival *Femili* organiziraju Narodna biblioteka *Dositej Obradović* iz Novog Pazara i Akademska inicijativa *Forum 10*, a uz podršku Grada Novog Pazara i Ministarstva kulture.

Šiđani u Tovarniku

TOVARNIK – Proteklog vikenda, 3. i 4. listopada, u Tovarniku je održan XIX. Tovarnički jesenski festival. U kulturno-umjetničkom programu predstavio se i HKD *Šid* iz Šida, koji se uvijek rado odaziva pozivu na ovu manifestaciju. Dvodnevno događanje okupilo je veliki broj posjetitelja koji su mogli uživati u smotri narodnih običaja i kulturno-umjetničkih

kih društava, izložbi vina, rakije, meda i domaćih proizvoda, glazbenom programu te tradicionalnoj slavonskoj kuhinji. Najzanimljiviji dio programa bile su bundeve i tikve. Ove godine najtežom bundevom (809 kg) proglašena je ona koju je uzgojio **Ivica Ribarić** iz Kozarca, dok je najdužu tikvu, dugu 294 cm uzgojio **Goran Lazić** iz Kikinde.

Festivalu je nazočio elektor HNV-a i upravitelj Fondacije *Antun Gustav Matoš* iz Beograda **Marin Piuković**.

Slamarke u Inđiji

INĐIJA – Slamarke HKPD-a *Matija Gubec* iz Tavankuta sudjelovale su na XVI. Sajmu stvaralaštva seoskih žena Vojvodine, koji je održan u Inđiji. Na sajmu se okupilo čak 200 udruga, a one su bile predstavnice svoga kraja i dio raznolikosti tradicije, rada i stvaralaštva žena iz cijele Vojvodine.

Kolokvij o Miši Brajcu

STARČEVO – Zavod za kulturu vojvođanskih Hrvata priređuje znanstveni kolokvij posvećen **Miši Brajcu**, političaru i kulturnom djelatniku banatskih Hrvata prigodom 125. obljetnice njegovog rođenja. Kolokvij će biti održan u utorak, 14. listopada, u prostorijama Galerije *Boem* pri Domu kulture u Starčevu (Pančevački put), s početkom u 18 sati. Predavač je **Dalibor Mergel**, etnolog.

Mišo Brajac (1900. – 1990.) proživio je za svog dugog života nekoliko monarhija i sistema vlasti, međutim, i pod pritiscima i kušnjama ostao je dosljedan svojim političkim uvjerenjima i demokratskim principima. Razvio je sa svojim suradnicima u svom kraju (Pančevo i okolica) živu političku aktivnost. Osnovao je organizaciju Hrvatske seljačke stranke i Seljačku slogu, stupove seljačke demokracije u ovim krajevima. Njihov dom bio je otvoren za sve ljude demokratskih i humanističkih uvjerenja, bez obzira na jezik, podrijetlo i vjeroispovijest.

Likovna kolonija *Panon Subotica*

Baština na platnima

Likovna kolonija *Panon Subotica* održana je protekloga vikenda u restoranu *Roadside* na Paliću, u organizaciji domaće HLU *CroArt*. Uz slikare *CroArta* sudjelovalo je i sedam gostujućih autora – članovi udruge *Bel-Art* iz Belišća kao i samostalni umjetnici iz Srbije i Hrvatske. Tema kolonije bila je baština vođanskih Hrvata.

Povjesničar umjetnosti **Branimir Kopilović** prigodom zatvaranja kolonije osvrnuo se na nastale radove.

»Drago mi je što ove godine imamo doista raznovrsne motive i zanimljive radove, drago mi je da imamo i nove članice a čini mi se da ove godine imamo dominaciju ljubičaste boje što nije tako često i različite tehnike što čini doprinos ovoj koloniji, a o čemu će biti riječi i u katalogu koji će biti izrađen«, kazao je Kopilović.

Predsjednica udruge *CroArt* i slikarica **Nela Horvat**, zatvarajući koloniju najavila je da će izložba s nastalim radovima biti priređena početkom adventa na Otvorenom sveučilištu u Subotici.

»Ovo je jedan od važnijih projekata naše udruge, projekt koji se zove 'panonska priča' u kojem sudjeluju i članovi udruge *Bel-Art* i koji traje niz godina na obostrano zadovoljstvo. Svake godine mi idemo kod njih, oni dolaze kod nas i tu ostavljamo svoje radove i upriličimo izložbu uz odgovarajući prateći katalog. Ove godine s nama su i gosti iz Šida. To je udruga s kojom od samih početaka surađujemo i udruga koja je na inicijativu *CroArta* krenula u organizaciju svoje likovne kolonije. Na koloniji *Panon Subotica* nastalo je oko 35 uradaka jer su i članovi koji nisu bili prisutni

priložili ili će svoje radove priložiti do organiziranja izložbe«, rekla je Nela Horvat.

Dopredsjednica *Bel-Arta* **Jadranka Berak**, koja je s još dvoje slikara iz te udruge sudjelovala na koloniji, rekla je kako s posebnom pažnjom njeguju suradnju s *CroAr-*

tom i najavila likovnu koloniju u Belišću za ovaj vikend na kojoj će sudjelovati i slikari *CroArta*. Dopredsjednik HLU *CroArt* **Josip Horvat** ovom prigodom uručio je gostima darove.

J. D.

Izložba ilustracija Darka Vukovića u Zagrebu

Slojevite vizualne metafore

U Hrvatskoj matici iseljenika u Zagrebu prošloga je petka, 3. listopada, otvorena izložba ilustracija *Otisak misli* novosadskog grafičkog dizajnera **Darka Vukovića**. U pitanju su ilustracije rađene za Časopis za književnost i umjetnost *Nova riječ*, a izložba je realizirana u suradnji sa Zavodom za kulturu vojvođanskih Hrvata iz Subotice.

Izložbu je otvorio zamjenik ravnatelja Hrvatske matice iseljenika dr. sc. **Ivan Tepeš**, a prigodne govore održali su ravnatelj ZKVH-a **Josip Bako**, stručni suradnik u ZKVH-u **Branimir Kopilović**, te savjetnik s posebnim položajem za pitanja hrvatske nacionalne manjine u Središnjem državnom uredu za Hrvate izvan Republike Hrvatske dr. sc. **Milan Bošnjak**.

Prigodom otvorenja istaknuto je kako se Vukovićeve radovi mogu promatrati kao slojevite vizualne metafore koje pozivaju promatrača da zastane i zamisli se i dođe do vlastitog tumačenja viđenog.

»Vukovićev dizajn svojom koncepcijom pokazuje jedan sintetizirani leksik, koji časopisu daje njegov vizualni identitet. On se ovdje temelji na estetici kontrasta i slojevito-

sti, korištenju bikromije i svojevrsnog dvodimenzionalnog asamblaža uz, svakako međuzavisnost elemenata fotografije i tipografije, dok nedostatak boje naglašava formu, oblike i linije kontrast«, kazao je Branimir Kopilović.

Kako je naglašeno, izložba *Otisak misli* još je jedna potvrda važnosti prezentacije hrvatskih umjetnika izvan domovine kao dijela ukupne hrvatske kulturne produkcije. U tom kontekstu, posebna zahvala upućena je ZKVH-u na dobroj suradnji, ali i podršci u očuvanju i promicanju kulturnog identiteta vojvođanskih Hrvata.

Prigodom otvorenja izložbe nastupila je **Lucija Vukov**, studentica flaute rodom iz Subotice.

Izložba *Otisak misli* u prostorijama HMI na zagrebačkom Trgu Stjepana Radića može se pogledati do 1. prosinca.

D. B. P. / Foto: HMI

Festival tradicijskog pjevanja u Subotici

Pobjeda pjevača iz Temerina

Prema odluci stručnog žirija, prvo mjesto osvojila je Muška pjevačka grupa KUD-a Vuk Karadžić iz Temerina, koja je ujedno dobila i nagradu publike

HKC *Bunjevačko kolo* iz Subotice priredilo je protekloga vikenda osmi po redu *Festival tradicijskog pjevanja*, na kojem su sudjelovale pjevačke skupine iz Srbije i Hrvatske.

Prema odluci stručnog žirija, prvo mjesto osvojila je Muška pjevačka grupa KUD-a *Vuk Karadžić* iz Temerina. Drugo mjesto pripalo je Mješovitoj pjevačkoj skupini HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice, a treće Ženskoj pjevačkoj skupini KUD-a *Vrbje* iz Vrbja.

Specijalne nagrade

Nagradu publike dobila je Muška pjevačka grupa KUD-a *Vuk Karadžić* iz Temerina, a nagradu sudionika Mješovita pjevačka skupina HKC-a *Bunjevačko kolo* iz Subotice.

Uručena su i četiri specijalna priznanja. Za najbolji prvi muški glas nagrađen je **Lazar Stojanović** iz temerinskog KUD-a *Vuk Karadžić*, za najbolju »počimalju« **Željka Đurić** iz KUD-a *Vrbje* dok su kao najperspektivniji nagrađeni sudionici: ŽPG KUD-a *Mladost 1947* i MPG KUD-a *Vuk Karadžić*.

Osim navedenih skupina, na festivalu su nastupili i Pjevačka skupina *Drumarice* iz Brodskog Stupnika, Ženska

veteranska pjevačka grupa KUD-a *Svetozar Marković* iz Novog Sada i *Đeveruše* iz KUD-a *Kolo* iz Donje Bebrine. U revijalnom dijelu nastupile su prošlogodišnje pobjednice – Ženska pjevačka skupina *Šokice* iz UG-a *Šokačka grana* iz Osijeka.

Dijapazon različitih generacija

Stručni žiri radio je u sastavu: dr. sc. **Kristina Planjanin Simić** iz Novog Sada, **Anna Varga** i **Tamara Štricki Seg** iz Subotice.

Predsjednica žirija dr. sc. **Kristina Planjanin Simić** s Odsjeka za etnomuzikologiju Akademije umjetnosti u Novom Sadu dala je kratku ocjenu ovogodišnjeg festivala.

»Izvođenje je bilo šaroliko, u različitim vrstama grupa, bilo bi dobro vidjeti sudionike i idućih godina. Širok dijapazon različitih generacija sudionika pokazao je istrajavanje u tradiciji, u smislu da na mladima svijet ostaje a da su tu starije generacije da ih podrže i pokažu kako treba. I kad pjevanje možda nije u svim svojim sferama najuglađenije, ili nešto fali, nekad je bitnije biti tu, pjevati i istrajavati u vremenu. Mislim da je to najteži zadatak sviju nas, da ne zaboravimo tradicije iz kojih potječemo«, rekla je Planjanin Simić.

Dojmovi sudionika

Voditeljica MPG-a iz temerinskog KUD-a *Vuk Karadžić*, master etnomuzikologije **Sve-tlana Pešić** izrazila je zadovoljstvo uspješnim nastupom njihovih pjevača. Što se tiče repertoara, njeguju tradicionalno pjevanje Srba i drugih etničkih zajednica iz Srbije i regije. Trude se i da budu zastupljeni različiti stilovi pjevanja.

»Prvi put smo na ovom festivalu i zadovoljni smo jer smo osvojili dvije nagrade. Naša i muška i ženska pjevačka grupa 'izvučene' su iz plesnog ansambla, njihova primarna aktivnost je ples. Ovdje je bilo pjevačkih skupina kojima je to primarna aktivnost. Zbog toga nam je posebno drag ovaj uspjeh jer je pokazatelj da smo se na različitim poljima dobro snašli«, rekla je Pešić.

I predsjednica KUD-a *Vrbje* iz Brodsko-posavske županije **Suzana Petrović** nije krila zadovoljstvo postignutim festivalskim rezultatom.

»Festival je odlično organiziran, osjećali smo se kao kod kuće. Osvojili smo treće mjesto, naša Željka je dobila specijalnu nagradu za prvu 'počimalju', veoma smo zadovoljni. KUD *Vrbje* osnovan je 2011. i od tada djeluje i naša pjevačka skupina. Što se tiče repertoara, na domaćem smo terenu, izvodimo pjesme uglavnom iz Slavonije«, kaže Petrović.

Različitosti kao bogatstvo

Predsjednik HKC-a *Bunjevačko kolo* **Lazar Cvijin** istaknuo je kako je ovaj festival značajan za Centar jer je pridonio razvoju tradicijskog pjevanja kod bunjevačkih Hrvata, koji su prije toga bili prepoznatljivi samo kao dobri folklorni plesači.

»Zahvalio bih skupinama koje se prijavljuju na naš festival, neke od njih bile su i više puta«, kazao je Cvijin.

Festival je otvorio predsjednik Izvršnog odbora Hrvatskog nacionalnog vijeća **Marinko Katić**.

»Glasovi sudionika večeras će srušiti sve barijere. Vratit će nas u prošlost, ali i pokazati put u budućnost: da nas različitosti obogaćuju«, kazao je Katić.

Pokrovitelji festivala bili su Ministarstvo regionalnog razvoja i fondova EU Republike Hrvatske, Središnji državni ured za Hrvate izvan Republike Hrvatske, Pokrajinsko tajništvo za obrazovanje, propise, upravu i nacionalne manjine – nacionalne zajednice, Grad Subotica i HNV.

D. B. P.

Duhovna obnova u Srijemskoj Mitrovici

Na blagdan sv. Franje Asiškog, 4. listopada u župnoj crkvi i katedrali sv. Dimitrija u Srijemskoj Mitrovici održana je duhovna obnova koja je okupila vjernike željne dubljeg susreta s Bogom i nadahnuća u duhu ovog velikog sveca, prenio je Tiskovni ured Srijemske biskupije.

Program je obuhvatio euharistijsko klanjanje pred Presvetim, duhovni nagovor i euharistijsko slavlje s homilijom, koje je predvodio kancelar Srijemske biskupije i župnik u Lačarku preč. **Tomislav Lasić**.

Euharistijsko klanjanje proteklo je u jednostavnom, ali duboko molitvenom i franjevačkom ozračju. Kroz biblijske odlomke, Franjine misli i meditacije, zazive i tišinu, vjernici su bili pozvani da poput svetog Franje kleknu pred Gospodinom, obnove svoju vjeru i oslušnu Njegov glas. Molitva sv. Franje »Gospodine, učini me oruđem svoga mira« odjeknula je crkvom kao zajednički poklik i izraz vjerničke želje za mirom, jednostavnošću i predanošću Bogu. S. **Jelena Damjanović** otpjevala je čitavu »Pjesmu stvorova«.

Središnji nagovor bio je posvećen životu i poruci svetog Franje te njihovoj aktualnosti u današnjem svijetu, dok je poruka bila jasna i poticajna: obnova Crkve i društva započinje obraćenjem srca i spremnošću da Krist djeluje kroz nas, upravo ondje gdje jesmo.

Uz predvoditelja, koncelebrirao je i katedralni župnik vlč. **Marko Gregić**, koji je bio na raspolaganju za sakrament pomirenja tijekom klanjanja i nagovora, a poslužio je đakon vlč. **Ivan Malić**.

Mnogi sudionici istaknuli su kako je ovo molitveno okupljanje bilo prigoda za unutarnji mir, novu snagu i osjećaj zajedništva.

Ponizni ljubitelj Božjih stvorenja

Obred preminuća sv. Franje ili »Transitus«, što na latinskom znači »prijelaz« svečano je obilježavanje prijelaza iz ovozemaljskog života u vječni život. Tako se »Transitus« sv. Franje slavi 3. listopada navečer, a i ove godine je proslavljen kod franjevacu u Subotici.

Sam obred, ispred oltara sv. Franje, kao i svetu misu predvodio je biskup Subotičke biskupije **Franjo Fazekas** u zajedništvu s ovdašnjim franjevcima i svećenicima Subotičke biskupije. Ovaj obred je vrijeme razmatranja, molitve i duboke zahvalnosti za život i nauk sv. Franje.

U prigodnoj homiliji biskup Fazekas istaknuo je kako je sv. Franjo jedan od najvećih svetaca. Ne samo da je nadahnjivao u svoje vrijeme, nego je daleko nadživio svoje vrijeme. Postao je suvremen i u ovo naše doba. Svetoj misi te obredu preminuća sv. Franje nazočile su i redovnice, te uz vjernike i članovi Franjevačkog svjetovnog reda.

Sveti Franjo preminuo je 3. listopada 1226. godine u crkvi Gospe od Anđela – Porcijunkuli kod Asiza, kao otac triju franjevačkih redova i ponizni ljubitelj Božjih stvorenja. Do današnjih dana među braćom ostalo je sjećanje na Franjin prelazak sa svijeta k Ocu Nebeskom, te ga iznova i na njegov način obredom obnavljaju. Naredne, 2026. godine obilježavat će se 800 godina od smrti ovoga sveca.

Osim franjevacu, u Subotičkoj biskupiji djeluju i sestre Družbe Kćeri Milosrđa Trećeg samostanskog reda sv. Franje provincije Krista Kralja.

Ž. V.

Proštenje na Šišťaku (Verušiću)

Proštenje na Šišťaku (Verušiću), malom mjestu kraj Subotice, proslavljeno je 5. listopada, kada je služena sveta misa u čast svete Terezije od Djeteta Isusa. Svetu misu predvodio je župnik mons. **Željko Šipek**, uz koncelebraciju vlč. **Miroslava Orčića**. Vjernici su ovom prigodom zahvalili Gospodinu na darovima koje im po ovoj svetici daje, te su molili da ih sveta Mala Terezija nauči ljubiti i

zahvaljivati jednostavno, s povjerenjem i radošću.

Na kraju svete mise župnik Šipek je čestitao 30. obljetnicu braka **Svetlani i Marinku Milankoviću** te je naglasio da nam primjer sv. Terezije bude poticaj da i u malim stvarima otkrivamo Božju ljubav.

In memoriam

s. M. Ljiljana (Ana) Miković
30. 6. 1940. – 5. 10. 2025.

S. M. Ljiljana (Ana) Miković, redovnica Družbe sestara Naše Gospe, okrijepljena svetim Otajstvima, preminula je u Gospodinu 5. listopada u 86. godini života i 59. godini redovništva. Rođena je 30. lipnja 1940. godine u Subotici, a u samostan sestara Naše Gospe primljena je 15. rujna 1962. godine u Zagrebu. Prve redovničke zavjete položila je 5. kolovoza 1966., a doživotne 13. kolovoza 1971. godine. Službu kuharice vršila je u svim zajednicama u kojima je boravila: u Žedniku, u kući matici u Zagrebu, u Subotici (u župi sv. Terezije Avilske i župi Uskruća Isusova) sve do 2023. godine kad je zbog bolesti umirovljena i smještena u dom *Vila Vesta*, gdje je i preminula.

S. Ljiljana pokopana je 8. listopada na Bajskom groblju u Subotici.

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Svjedočanstvo vjere

Tijekom života vjernik prolazi kroz različite situacije u kojima može posvjedočiti svoju vjeru i kršćansku pripadnost. Nekada su to radosne prilike, kada, okruženi drugim vjernicima, s ponosom ističemo kako smo i mi Kristovi. No, živimo u sredini u kojoj češće nailazimo na situacije kada se baš i ne bismo željeli isticati kao vjernici, kao katolici, pa tu činjenicu želimo zadržati u privatnosti. Ponekad smo toliko opterećeni time što smo po svojoj vjeri drukčiji od ostatka društva, pa je odbacujemo kako bismo se bolje uklopili. Ipak, kada dođu teške životne situacije, u kojima nam samo Bog može pomoći, onda ga se sjetimo, te molimo pomoć. A kako Krist gleda na ta naša vjerska lutanja i nepostojanost u vjeri, otkriva nam Sveto pismo.

Vjerska postojanost

Pavao je pisao poslanice različitim kršćanskim zajednicama, kako bi ih učvrstio u vjeri, opomenuo i pomogao im da ostanu na pravom putu. Izazovi s kojima su se susretale zajednice prvoga stoljeća, koliko god se zbog vremenske udaljenosti čine drukčiji nego današnji, ipak su vrlo slični svim onim problemima na koje vjernici i danas nailaze. Zato moćne Pavlove riječi, koje je uputio Timoteju, i danas nose jednako snažnu poruku, na koju ne smijemo ostati ravnodušni: »Vjerodostojna je riječ: Ako s njime umrijesmo, s njime ćemo i živjeti. Ako ustrajemo, s njime ćemo i kraljevati. Ako ga zaniječemo, i on će zaniječati nas. Ako ne budemo vjerni, on vjeran ostaje. Ta ne može sebe zaniječati!« (2Tim 1,11-13).

Krist je vjeran svojoj riječi, on drži do onoga što nam je obećao i što od nas traži. Sva su njegova djela i riječi koje nam je uputio prožeta vječnom ljubavlju kojom nas ljubi, radi koje je bio spreman umrijeti na križu. No, ljubav treba biti obostrana, kao i vjer-

nost. Tako vjernik treba živjeti prema Kristovoj riječi, jer je to jedini način da pokaže da mu je Gospodin važan, da ga ljubi. Ljubav podrazumijeva žrtvu, pa se tako i mi u nekim situacijama trebamo žrtvovati za Gospodina, posvjedočiti svoju pripadnost njemu bez obzira na posljedice. Jer, tko se za Krista žrtvuje, čeka ga radost u vječnosti, Gospodin će ga za žrtvu nagraditi. Upravo s tim uvjerenjem prvi su kršćani odlazili u smrt za Krista, a Crkva ih je od samog početka častila kao svete. Koliko su naše žrtve za Krista male u usporedbi sa žrtvama kršćana Pavlova vremena, a ipak ne želimo ih podnijeti. No, ako zaniječemo Gospodina, zanijekat će i on nas. Ali, ako ustrajemo i vjerni ostanemo, čeka nas vječna nagrada. Pa zar vrijedi ugroziti vječnost zbog trenutnih okolnosti, zbog toga da se uklopimo u sredinu, zbog nekih sitnih problema? Vječnost se postiže upravo time da samo drukčiji od svijeta, da želimo trpjeti za Isusa, da se ne stidimo pripadnosti Crkvi, već da smo ponosni što smo Kristovi.

Vjera će nas spasiti

Evangelje govori ove nedjelje o deset gubavaca, koje je Isus ozdravio, ali se samo jedan, i to tuđinac, vratio zahvaliti se (usp. Lk 17,11-19). Kad smo u potrebi i mi, poput ovih gubavaca, molimo smilovanje, naše molitve postaju žarke i ustrajne. A kada je sve dobro, jesmo li onda uz Gospodina? Sve što imamo, svi naši uspjesi, sve ono na što smo ponosni i zbog čega smo sretni, sve je to dar od Boga. Ali, sjetimo li se zahvaljivati? Čak i kad je teško, imamo razlog zahvaliti mu, zahvaliti mu za križ koji nam je dao i za snagu da taj križ iznesemo do kraja. Zahvalnost je odraz našeg povjerenja. Znak je naše ljubavi prema Spasitelju raspetome i uskrsnom, znak je naše vjere, po kojoj ćemo biti spašeni.

Kapelice – nadgrobnji spomenici na grobljima (XXX.)

Priče uklesane u kamen i Hrvati u Gudurici danas

U obilasku sela uputno je bilo posjetiti groblje koje se nalazi na jednoj od uzvisina na periferiji Gudurice. Uzdužnom stazom ono je podijeljeno na sjeverni dio, u kojem se sahranjuju mahom pravoslavni Srbi, Makedonci i Rumunji, a u gornjem dijelu, neposredno uz i oko grobljanske katoličke kapele, Slovenci, Hrvati i Mađari

Selo Gudurica u Banatu, na području Grada Vršca, jedno je od četiri sela koja se nalaze podno sjevernih obronaka Vršačkih planina. Ima vrlo bogatu povijest, koja je od XVIII. stoljeća bila obilježena naseljavanjem i vrijednim vinogradarskim i vinarskim radom doseljenih Nijemaca, koji su, došavši iz Lotaringije, Rajnske oblasti, Thriera i Meinza znački koristili prednosti padina ove banatske uzvisine za uzgoj vinove loze. Dio te povijesti su i ovdje naseljeni Hrvati, pristigli tijekom procesa savezne kolonizacije, koja je počela prije točno osamdeset godina i završila se najvećim svojim dijelom do 1948. godine. Na mjesto Nijemaca došli su u najvećoj mjeri Slovenci, i u prvo vrijeme kolonizacije selo je gotovo u potpunosti bilo naseljeno pripadnicima ovoga naroda, što je bio svojevrsan kuriozitet. Potom su, u značajno manjem broju, organizirano došli i Makedonci, pa Srbi iz Jablaničkog okruga i, na koncu, hrvatske i srpske obitelji iz Dalmacije. Je li kolonizacija nakon Slovenaca posljedica nemogućnosti da se popune kvote koje je za naseljavanje Banata imala Slovenija ili ne, uglavnom 1948. u prvom poslijeratnom popisu u ovom selu popisano je 129 Hrvata kolonista, i to iz kotareva Trogir, Šibenik, Knin i Benkovac.

Kapela obitelji Berberich

Njihovih tragova ostalo je, zbog naknadnih odlazaka i asimilacije, jako malo i oni su vjerojatno pomiješani s Hrvatima koji su u vrijeme socijalističke Jugoslavije u malom broju dospjeli do Vršca i okolice, te, naravno, ostalim stanovnicima ovog sela. U obilasku sela uputno je bilo, stoga, posjetiti groblje koje se nalazi na jednoj od uzvisina na periferiji Gudurice. Uzdužnom stazom ono je podijeljeno na sjeverni dio, u kojem se sahranjuju mahom pravoslavni Srbi, Makedonci i Rumunji, a u gornjem dijelu, neposredno uz i oko grobljanske katoličke kapele, Slovenci, Hrvati i Mađari. Cijeli južni, katoličko-njemački dio groblja je u posebno devastirajućem obujmu uništen, a nadgrobnji spomenici su srušeni (pojedini izvori navode da se sve dogodilo sustavno i u

Grobljanska kapela obitelji Berberich u Gudurici

kratkom vremenu tijekom 1990-ih). Grobljanska kapelica sukladne i stroge vanjšine s klasicističkim elementima, pak, na prednjoj strani oltara otkriva da su u njoj sahranjeni lokalni poduzetnik, vlasnik ciglane te posljednji ravnatelj Ureda za utege i mjere **Julius Berberich** (1864. – 1926.), **Ida Berberich** (1890. – 1893.), a za **Annu** nema upisane godine rođenja i smrti, te ostaje nepoznato je li ovdje sahranjena. Osoba toga imena, udovica **Anna Berberich** iz Gudurice, nalazi se u registrima osoba za

Foto: Peretič

Crkva sv. Ivana Krstitelja u središtu Gudurice

koje se u vremenu poslije završetka rata u njemačkim izvorima navodi da je »umrla od gladi ili na druge načine u logorima za istrebljenje i interniranje u Gudurici«. Kapela i kripa na groblju sagrađeni su 1886., od strane udovice **Susanne Nickl**, da bi nakon Prvog svjetskog rata došli u posjed **Juliusa Berbericha**. Prezime ovog očito dobrostojećeg Nijemca asocira na hrvatske korijene, i jedino je slavenskoga etimološkog oblika koje je bilo zastupljeno u ovom selu, no njegovu povijest i eventualni proces germanizacije nekog od slavenskih predaka nije lako potvrditi.

Kada su grobovi Hrvata u pitanju, potvrđuje se relativno mlado prisustvo Hrvata. U Gudurici sahranjene osobe hrvatske nacionalnosti nisu umrle prije Drugog svjetskog rata. Za razliku od Slovenaca, čiji nadgrobni spomenici u najvećoj mjeri sadrže epitafe na slovenskom jeziku, grobova Hrvata i ovdje ima u malom broju uklesanih i ćirilničnim pismom. Nema, ipak, niti jednog s ideološkim obilježjem – stariji su bez obilježja bilo kojeg kolektiviteta, a noviji imaju uklesan »latinski« križ. Obitelji Hrvata koji su ovdje sahranjeni su: Ševerdija, Sabatuš, Živković, Makarin (tri grobnice), Čengić (dvije), Turković, Katić, Vrbanić, Ratković, Nenadić, Radoičić, Roginić i Ropić. Čini se jasnim da je bilo čestog ženjenja za Slovenke, Mađa-

rice i Srпкиnje. Na spomenicima su po dva oblika imena Anto, te Stjepan i Luka, te po jedan Janko, Ivan, Joso, Đuro, Marijan, Vlado i Mijo. Ženska imena su: Jurka, Milka, Ivanica, Danica, Antica, Božica, Ana, dvije Marije, Anica, Nikica, i Elizabeta.

Povezanost Dalmatinaca u Stanišiću i Gudurici?

Povijest ovoga sela i njegova »natopljenost« banatskim vinom Vršačkoga vinogorja može se osjetiti na gotovo svakom koraku. U Gudurici se nalazi i lokalni put vina, te uspješno radi šest registriranih vinarija u obnovljenim kućama, te degustacijskim dvoranama vlasnika Srba, Makedonaca i Hrvata. Ovdje se nalaze i biskupijski vinogradi Zrenjaninske biskupije, te se proizvodi misno vino za cijeli Banat. Jedan od vlasnika vinograda i ljubitelj vina je i dalmatinski Hrvat, Guduričanin podrijetlom **Petar Lokas**, diplomirani socijalni radnik koji živi u Vrscu i koji je ovoga ljeta objavio knjigu *Gudurica koju volimo*. O zanimljivostima iz vremena kolonizacije on navodi:

»Svi su kolonisti vlakom stizali do posljednje željezničke postaje, koja se tada nalazila u susjednom selu Veliko Središte, odakle su kamionima dovoženi do Gudurice. Zanimljivo je to što su se Dalmatinci, koji su većinom bili vinogradari, najprije doselili u selo Stanišić, kod Sombora, gdje se stanovništvo bavilo isključivo ratarstvom i stočarstvom. To im nikako nije odgovaralo, pa su, čim su čuli da u Gudurici ima puno napuštenih vinograda, svi zajedno odlučili preseliti se ovdje«.

Najveći dio knjige posvećen je ovdašnjoj vinogradarskoj i vinarskoj kulturi, te doprinosu ekspanziji vinskog turizma koja traje već dva desetljeća i doslovno je spasila vinograde u ataru Gudurice od propadanja, a koji su se nekada protezali na 970 ha. Središte Gudurice krase katolička crkva sv. Ivana Krstitelja, sagrađena 1736. godine. Nakon odlaska njemačkoga stanovništva, pa sve do prvih godina ovog stoljeća bila je u iznimno ruševnom stanju, kojem su, po svoj prilici, doprinijeli stanovnici susjedne župne kuće. No 2011., u Guduricu se iz Münchena nakon 42 godine vraćaju bračni par **Julijana i Mate Konta**, u želji da u rodnom selu provedu svoje umirovljeničke dane. Tada, na njihovu inicijativu i uz pomoć potomaka nekadašnjih stanovnika, započinje rekonstrukcija vanjštine i enterijera crkve, kao i župne kuće. Niz opsežnih i zahtjevnih poslova i postupaka obnove nedavno je završen, između ostaloga i posvećenim zalaganjem svećenika **Mihaia Gherghela**. Mise u crkvi već dulje vrijeme slavi on s malim brojem vjernika na hrvatskom jeziku.

Po posljednjem popisu u Gudurici živi 876 stanovnika, te među njima i sedmero Hrvata. U posljednjih nekoliko desetljeća broj im se stalno smanjuje, dok njihovi potomci najčešće žive u Vrscu te u različitim zemljama zapadne Europe.

Marko Tucakov

Korišteni podaci: Balthasar Ehm: *The Life and Times of Kudritz*; Mario Bara: *Sudjelovanje Hrvata u saveznoj kolonizaciji Vojvodine 1945. – 1948.*

Opasna šutnja

Dopisnik »Hrvatske riječi« iz Sonte Ivan Andrašić napadnut je prošle subote na tržnici u tom mjestu, grubo je psovan i vrijeđan na nacionalnoj osnovi, a fizički obračun izbjegnuto je zahvaljujući prisebnosti samog Andrašića. Čovjek koji je na Andrašića nasnuo vikao je: »Kako smiješ fotografiju moga sina objaviti na naslovnoj strani ustaških novina?«. U tome i jest »krivica« Ivana Andrašića: tjedan dana ranije u Sonti je održan tradicionalni 72. po redu »Grožđe bal«, najveća i najznačajnija kulturna manifestacija u ovom podunavskom selu sa 5.000 stanovnika od kojih je 3.000 Hrvata. Već po običaju, izabran je najljepši par, dvoje mladih ljudi ponijeli su titulu kneza i kneginje, a »Hrvatska riječ« je, kako red i nalaže, njihovu prigodnu fotografiju u šokačkoj narodnoj nošnji objavila na naslovnici. Niti jedne druge novine nisu toj manifestaciji, koja za Sončane ima značaj otprilike kao »Dužijanica« za Subotičane, ili »Dužionica« za Somborce, posvetile ozbiljniju pažnju, te da nije naših novina, događaj se za širu javnost ne bi niti dogodio. Upravo je to i bio razlog da Skupština AP Vojvodine krajem prošle godine osnuje NIU »Hrvatska riječ«, kako bi i vojvođanski Hrvati, do tada u velikoj mjeri medijski zapostavljeni, dobili prostor za promociju svojih nacionalnih vrijednosti. Ako im je država to omogućila, valjalo bi se postarati da se ta nakana i ostvari. To, dakako, moraju prihvatiti i svi ostali, pa i oni koji još uvijek žive u nekom svom svijetu mržnje, hajki i ratova.

(Zvonimir Perušić)

Društveno i političko angažiranje mladih

U nedjelju, 5. listopada u prostorijama galerije »Dr. Vinko Perčić« u Subotici održana je osnivačka skupština Hrvatske udruge »Inicijativa Mladeži« čiji je cilj pospješiti suradnju u hrvatskoj zajednici, poglavito među mladima. Utemeljitelje »Inicijative mladeži« okupili su ciljevi koji su u Statutu navedeni kao: pospješivanje tolerancije, dijaloga i suradnje u hrvatskoj zajednici u Subotici, Vojvodini i SCG, pospješivanje kontakata i suradnje između pripadnika hrvatske nacionalne manjine i drugih građana, pospješivanje komunikacije pripadnika hrvatske zajednice i institucija i organizacija iz Republike Srbije, Republike Hrvatske te institucija i organizacija iz drugih zemalja, kao i artikuliranje potreba Hrvata, posebice mladeži. Kao izvršni organ udruge Statutom je predviđen Koordinacijski tim s mandatom od dvije godine. Za članove Koordinacijskog tima su izabrani: Marina Kujundžić, Ladislav Suknović, Svetislav Milanković, Zoran Vojnić Tunić, Nikola Perušić, Miroslav Zelić i Slaven Dulić.

(Jasminka Dulić)

Suradnja gospodarskih komora

U Privrednoj komori Beograda (PKB) 3. listopada potpisan je sporazum o suradnji gospodarskih komora Zagreba, Ljubljane, Sarajeva i Beograda. Ciljevi sporazuma su uspostavljanje neposredne suradnje, razmjena znanja i iskustava, poticanje i jačanje ekonomskih, tehnoloških i međusobnih odnosa, te nastup na trećim tržištima, kao i razmjena stručnjaka. Ugovor su potpisali predsjednik Privredne komore Kantona Sarajevo *Kemal Grebo*, predsjednik Gospodarske komore Zagreba *Zlatan Froelich*, predsjednica Ljubljanske komore *Vinka Robar* i predsjednik Privredne komore Beograda *Milan Janković*. Gospodarske komore Beograda, Zagreba, Ljubljane i Sarajeva suglasile su se da će razmjenjivati informacije o stanju u gospodarstvu svojih zemalja, zakonskoj regulativi, uvjetima za investiranje, uvozu i izvozu i svim drugim pitanjima od interesa za gospodarsku suradnju. Po dogovoru, organizirat će se zajednički nastupi gospodarstvenika na tržištima trećih zemalja.

(H.R.)

Održana 19. sjednica KPZH »Šokadija« U planu više manifestacija

SONTA – U ponedjeljak, 06. listopada, u prostorijama župnog ureda u Sonti, održana je 19. sjednica predsjedništva KPZH »Šokadija«. Detaljno su analizirane sve aktivnosti »Šokadije« vezane za sudjelovanje u proteklom »Grožđe balu«. Predsjedništvo je iskazalo zadovoljstvo doprinosom svih članova »Šokadije« izvršenju povjerenih im zadaća. Analiziran je i financijski dio, u kojem nije bilo nikakvih nejasnoća.

Donijet je i kratkoročni plan aktivnosti u slijedećem razdoblju. Već u subotu, 11. listopada, »Šokadija« će sudjelovati na međunarodnoj manifestaciji »Čepinski suncokreti« u Čepinu, Republika Hrvatska. U petak, 24. listopada, »Šokadija« će u Domu kulture organizirati promociju »Hrvatske riječi«, a 8. studenog recitatori će na smotru u Sombor. Kruna ovogodišnjeg rada bit će godišnji koncert 29. studenog, na kojem će se Sončanima predstaviti sve sekcije Zajednice. Predsjedništvo je upoznato i sa subotnjim napadom na dopisnika »Hrvatske riječi« u Sonti, o čemu je izdalo zasebno priopćenje.

I. A.

GLAZBOM DO SVETOSTI

sportska dvorana
tehničke škole
"Ivan Sarić"

Subotica

nedjelja

19.10.2025.

250 din. / 2 eura

19:00 sati

Festival hrvatskih duhovnih pjesama Subotica

HosanaFest²⁰²⁵

pokrovitelji:

Održan treći susret »Knjižničara u razmjeni«

»Deveta ovčica« u Baji

U sklopu programa »Knjižničari u razmjeni«, u mađarskom mjestu Baja je u ponedjeljak, 6. listopada, održan još jedan susret knjižničara iz Hrvatske, Mađarske i Srbije. Domaćin ovog trojnog susreta bila je Gradska knjižnica *Ady Endre*, koja je ugostila knjižničare iz Subotice, Baje i Belog Manastira. Bio je to već treći susret ove godine. Sudionici su se okupili kako bi razmijenili iskustva te održali radionice u vrtićima i školama mješta domaćina.

Tom su prigodom knjižničarke Gradske knjižnice Subotica **Bernadica Ivanković** uz asistenciju **Eszter Berényi** održale radionicu za djecu u vrtiću u kojem se odgojno-obrazovni rad odvija na hrvatskom jeziku. Bio je to veoma zanimljiv susret. Subotičanke su djeci ispričale poznatu priču **Silvije Šesto** *Deveta ovčica* u kamishi-

Dječji literarni i likovni natječaj na temu: Ljubav

Matica hrvatska za Ruhrsko područje, te umjetnici **Ankica** i **Ante Karačić** raspisuju Međunarodni likovni i literarni natječaj ISERLOHN-ESSEN 2026. na temu # LJUBAV prema obitelji, društvu, prirodi, domovini te pozivaju učitelje/mentore i učenike (djecu Hrvata u iseljeništvu i djecu iz Hrvatske) da se prijave.

Ljubav je univerzalni osjećaj duboke privrženosti i brige, koji obuhvaća različite aspekte života, od romantičnih odnosa do samoprihvatanja i zajedničkog razumijevanja. Ona može biti izvor snage, inspiracije a i transformacije.

Likovni natječaj se organizira 26. put, a literarni 8. put uz suradnju s Ministarstvom znanosti i obrazovanja, Hrvatskom maticom iseljenika, Državnim uredom za Hrvate izvan Republike Hrvatske.

Medijski pokrovitelji su *Fenix Magazin* i *Hrvatski glas* iz Berlina.

Radovi za likovni natječaj šalju se na adresu:

Ankica i Ante Karačić
Stormstr. 3
58640 Iserlohn
Njemačka
a.karacic@gmx.de

Nagrađuju se radovi u kategoriji od 1. do 4. razreda i od 5. do 8. razreda.

TEHNIKA: kombinirana tehnika, collage, tuš, flomaster...

ROK PRIJAVE: kraj veljače 2026. godine

Svaki rad na poleđini treba biti ispisan velikim tiskanim slovima i mora imati sljedeće podatke: ime i prezime, razred, država, adresa i naziv škole, e-adresa, ime i prezime mentora. Proglašenje nagrađenih likovnih radova bit će u Gradskoj galeriji Iserlohn do kraja ožujka 2026. godine.

Literarni natječaj šalje se na e-adresu:

mh-natjecaj2026@gmx.de

Literarne radove potrebno je slati u otvorenom Word dokumentu na e-mail adresu:

mh-natjecaj2026@gmx.de.

Informacije o pristiglim radovima bit će objavljene nakon završetka natječaja.

Ukoliko se rad bude slao u drugom formatu, osim u otvorenom Wordu, isti neće nažalost moći ući u natječaj! Također molimo da se ispod svakog rada navede: ime/prezime, razred, škola i mentor učenika.

bai tehničari, u kojoj su djeca aktivno sudjelovala brojeći ovčice i zamišljajući Ivicu te devetu ovčicu koja je zapela viseći na ogradici. Uživali su u priči. Nakon toga mališani su bojili bojanke s ovčicama, koje su potom »oživjeli« uz pomoć aplikacije *quiver* i tehnologije proširene stvarnosti. Radost je tada bila još veća – kada su, uperivši tablete prema vlastitim radovima, vidjeli kako njihove ovčice skaču, plešu, igraju nogomet... pa su čak i za-

jedno odigrali nekoliko igrica. Skupljali su bodove svojih ovčica koje su skakale po ogradici i šutirale na gol. Široki osmjesi i ozarena lica pokazali su koliko im je ovaj nesvakidašnji doživljaj bio drag i kako bi ga rado ponovili.

»Knjižničari u razmjeni« zajednički je program knjižnica iz Hrvatske, Mađarske i Srbije, odnosno iz Hrvatske Gradske knjižnice Beli Manastir i Središnje knjižnice Mađara u Hrvatskoj, iz Mađarske Gradske knjižnice *Ady Endre* iz Baje i Gradske knjižnice *Mohácsi Jenő* iz Mohača te iz Srbije – Gradske knjižnice Subotica. Cilj ovog programa, koji traje od 2007. godine, jest razmjena iskustava i suradnja knjižničara iz triju država koji posjećuju i aktivno rade s djecom u mjestima u kojima žive pripadnici njihove manjinske zajednice.

Nakon radionica održanih u Belom Manastiru, Mohaču i Baji, preostaje još jedan susret – u Subotici koji je najavljen za kraj studenoga.

B. I.

Traže se vozači C i E kategorije s hrvatskim ili mađarskim putnim ispravama za posao u Njemačkoj u okolini Stuttgarta i Ludwigsburga.
Tel.: + 4917621561026 ili 064/1826160.

Hrvatska obitelj iz Zagreba koja živi u Segedinu (Mađarska) traži ženu za čuvanje osmomjesečnog djeteta i pomoć u kućanstvu na duže razdoblje. Plaćanje 800 eura. Stan i hrana osigurani, slobodni dani i ostalo po dogovoru. Kontakt telefon: Mirko, 0036-30-288-93-33.

Izdajem višenamjenski poslovni prostor u BiH, RS Srpska, Istočno Sarajevo u centralnoj gradskoj »A« zoni na šetnici Dr. M. Lazića, veličine 100 m² + 35 m², idealan za predstavništvo kompanija, organizacija ureda ili automatskih kazina iz Srbije, Hrvatske, Mađarske. Kontakt email: lindov@yahoo.com ili viber: +964-781-891-68-75.

Tražim simpatičnu i lijepu Hrvaticu za međusobno učenje hrvatskog i mađarskog jezika. Ja sam »mlad« umirovljenik, po nacionalnosti Mađar. Tel.: 061/6566-577.

Potreban konobar ili konobarica za rad u sezoni na Pelješcu. Osigurana je hrana, smještaj, plaća je po dogovoru. Kontakt osoba Jasmina Kušić +385-99-5977155.

SOMBOR - Prodajem kompletno završenu termoizoliranu veću katnicu sa suterenom, garažom, ljetnom kuhinjom, svim komunalijama i CG u centru grada. Tel.: 025-5449220; 064-2808432.

Potrebne njegovateljice s europskim papirima za njemačku agenciju. Prijava na zdravstveno osiguranje dok radite. Ne plaćate proviziju. Plaće su za slabije znanje njemačkog jezika od 1.500 eura, a za bolje od 1.800 pa navise.

Ja sam uz vas 24 sata dok ste na šteli. Sva pitanja i prijave možete poslati putem WhatsAppa ili Vibera. +381-63-708-05-60. Budite i vi dio našeg tima. Jovanka

Prodajem poljoprivredno zemljište, parcele broj 33565/1 i 33564 k.o. Donji Grad, za 8.500 eura/jutro. Kontakt 064/3758889.

Izdajem u najam poslovni prostor – 320 m², uži centar – Apatin – Ulica svetog Save 25. Pogodno za auto salon ili trgovinu. Ukupna površina s dvorišnim dijelom – 700 m²
Tel: 063/738-97-85

Prodajem nepokretnost površine 4.516 m² u Rudanovcu u okviru Nacionalnog parka »Plitvička jezera«, po cijeni od 165.829,00 eura. Informacije na telefon 063/888 71 34.

Prodajem mrežice za mlade voćke 270 komada, veličine 56 cm x 20 cm. Cijena 30 din/kom. Telefon: 064/9738601.

Prodajem plišanu otunku, strigansku maramu, tkane ponjave i pregače. Informacije na telefon 062/1789106.

Osoba s invaliditetom (II. stupanj) traži posao u Subotici.
Kontakt telefon: 061/6767041.

Imunizacija protiv sezonske gripe

Cijepljenje protiv sezonske gripe počelo je 7. listopada. Za sada je osigurano 1.620 cjepiva *TorVaxFlu*, proizvođača Torlak, koje je trovalentno i namijenjeno je populaciji od navršenih 18 godina života navise, dok gornja starosna granica nije definirana. Nove količine cjepiva očekuju se u narednom periodu.

Cijepe se rizične kategorije pacijenata (osobe starije od 65 godina, kronični bolesnici, osobe zaposlene na radnim mjestima s povećanim rizikom od infekcije itd). Pripadnost određenoj rizičnoj skupini, kao i postojanje eventualnih kontraindikacija za cjepivo određuje liječnik. Cijepljenje će biti vršeno u svim ambulantama Službe za zdravstvenu zaštitu odraslog stanovništva s medicinom rada.

Za djecu od šest mjeseci do 18 godina bit će osigurana četverovalentna cjepiva *Vaxigrip Tetra*, koje se može primiti u Službi za zdravstvenu zaštitu žena, djece i školske djece.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz Hrvatske riječi koji

VAŽI DO 7. 10. 2025.

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, i dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojima možete objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priložen kupon kojega objavljujemo u svakom broju *Hrvatske riječi*. Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku *Dnevnik*, u trajanju od deset minuta, emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17.45 na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine.

Emisija *Izravno* – rezime najvažnijih događaja u hrvatskoj zajednici tijekom tjedna – na programu je nedjeljom u 16, a *Svjetionik* – o političkim i kulturnim događanjima u zajednici – nedjeljom od 16.30 sati. Obje emisije traju pola sata.

Polusatne radijske emisije s raznovrsnim temama iz hrvatske zajednice, na Trećem programu Radija Novi Sad emitiraju se utorkom i subotom u terminu od 14.15 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija *Glas Hrvata* u produkciji HKD-a *Vladimir Nazor* iz Stanišića emitira se na valovima Radio *Fortuna*, na frekvenciji 106,6 Mhz, subotom od 16 do 17 sati.

Vijesti ove produkcije, u tekstualnom obliku, mogu se pročitati na internetskom izdanju Novog Radio Sombora.

HRT

Emisije programa za Hrvate izvan RH emitiraju se ponedjeljkom, utorkom, srijedom i četvrtkom na Drugom programu HTV-a poslije 18 sati i to prema sljedećem rasporedu:

- ponedjeljak u 18 sati i 20 minuta – dokumentarni film o Hrvatima izvan RH
- utorak u 18 sati i 20 minuta – *Glas domovine*
- srijeda u 18 sati i 20 minuta – *Pogled preko granice* – Hrvati u BiH
- četvrtak u 18 sati i 10 minuta – *Globalna Hrvatska*

Emisije se repriziraju ponedjeljkom i srijedom (dokumentarni filmovi o Hrvatima izvan RH i *Pogled preko granice*) na HTV 4 od 20 sati i 30 minuta, a *Globalna Hrvatska* reprizira se na HTV 4 subotom u 17 sati i 10 minuta. Na satelitskom HRT Int. sve spomenute emisije prikazuju se u skladu s vremenskim zonama, a mogu se pogledati i na multimedijskoj platformi HRTi te na internetskom portalu *Glas Hrvatske*.

VINKOVAČKA TELEVIZIJA

Televizijska emisija *Hrvatska rič iz Vojvodine* u trajanju od 45 minuta, emitira se petkom od 21 sat i 45 minuta. Emisiju realizira redakcija NIU *Hrvatska riječ*.

Dan rođenja bana Josipa Jelačića

*praznik hrvatske zajednice
u Republici Srbiji*

◆
16. listopada 2025.

*17 sati:
sveta misa u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu*

*18 sati:
prigodan kulturno-umjetnički program*

Srdačno vas očekujemo!

Listopadski set kvalifikacija za SP

Prva meč-lopta

Ovoga tjedna (četvrtak 9. listopada – Češka) i nedjelja (12. listopada – Gibraltar) hrvatska nogometna reprezentacija igra novu rundu kvalifikacijskog ciklusa za nastup na Svjetskom prvenstvu u SAD-u, Meksiku i Kanadi 2026. godine. Koristeći teniski žargon, susret protiv Češke (odigran jučer) bio je tzv. prva meč-lopta, jer bi u slučaju pobjede protiv izravnog konkurenta za prvo mjesto *vatreni* praktično osigurali vizu za sljedeći mundijal.

Skupina L

Na trenutačnoj tablici kvalifikacijske skupine L, nakon četiri odigrana susreta Hrvatska s maksimanih 12 bodova zauzima prvu poziciju, uz odigran susret manje, ispred drugoplasirane Češke (12 bodova). Plus, izabranici **Zlatka Dalića** imaju dodatni adut u vidu »brutalne«

Foto: HINA/ Edvard ŠUŠAK

gol razlike 17:1 (odlučujući faktor ukoliko momčadi imaju isti broj osvojenih bodova). Tako bi, ostanu li neporaženi ili pobijede u Pragu, *vatreni* praktično riješili sve potencijalne glavobolje u svezi mirnog završetka kvalifikacijskog ciklusa. Naravno, pod uvjetom da izbore pobjede u preostalim susretima protiv reprezentacija Gibraltara, Farskih Otoka i Crne Gore. Prema prikazanoj igri u dosadašnjem dijelu skupinskog dijela natjecanja, momčad predvođena »preporođenim« kapetanom **Lukom Modrićem** nema razloga strahovati u pogledu rezultata u svim navedenim susretima. Konačno, izravni rival Češka u prvom susretu u Osijeku deklasirana je s 5:1. Ipak, vjerujemo kada budete čitali ovaj tekst, a rezultat duela u Češkoj bude poznat, kako će sve biti prema zamislima stručnog stožera i vjernih navijača.

Foto: Instagram

MOMČAD

Vratari: Dominik Livaković, Ivica Ivušić, Dominik Kotarški

Obrambeni: Joško Gvardiol, Duje Ćaleta – Car, Josip Šutalo, Marin Pongračić, Martin Erlić, Luka Vušković

Vezni: Luka Modrić, Mateo Kovačić, Mario Pašalić, Lovro Majer, Martin Baturina, Kristijan Jakić, Petar Sučić, Nikola Moro, Toni Fruk

Napadači: Ivan Perišić, Andrej Kramarić, Ante Budimir, Marco Pašalić, Franjo Ivanović

Aktivirani pretpozivi: Luka Sučić, Domagoj Bradarić, Ivan Smolčić

Kako je u obraćanju javosti pojasnio, izbornik Dalić ima određenih nedoumica u pogledu udarne postave jer pojedini sigurni starteri (**Livaković**) ne igraju u svojim momčadima ili su još u fazi postupnog povratka na teren (**Kovačić**). A svakako je zanimljiv i povratak **Luke Sučića** u reprezentativni kadar nakon određenih nesuglasica na relaciji igrač – izbornik. U ostalim formacijskim postavkama ne bi trebalo biti nikakvih nedoumica jer se momčad koja dobija ne treba mijenjati.

D. P.

Predstavnici DSHV-a na utakmici *Dinamo*

Kao službeni gosti GNK-a *Dinamo* na nedavnoj utakmici hrvatskog kuba s *Maccabijem* u Bačkoj Topoli bili su i predstavnici Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini – predsjednik stranke **Tomislav Žigmanov**, raniji predsjed-

nik DSHV-a i aktualni voditelj Nogometne reprezentacije Hrvata u Srbiji **Petar Kuntić** te predsjednik Podružnice DSHV-a Subotica i dopredsjednik stranke **Mirko Ostrogonac**, objavila je Press služba DSHV-a. Kako se dodaje, *Dinamo* je veoma popularan i među Hrvatima u Vojvodini – u bivšoj Jugoslaviji imao je mrežu svojih navijača, a i danas ima značajan broj pratitelja toga kluba.

KOŠARKA

Uspješan start

Momčad *Spartak Office Shoesa* zabilježila je pobjedu na gostovanju protiv *Budućnosti* (97:93) u prvom kolu nove sezone ABA lige. Format natjecanja u ligi koja više nije regionalna nego teritorijalno mnogo šira je od ove sezone potpuno promijenjen i sada se timovi natječu u dvije skupine po devet klu-

bova. Osim *Spartaka OS* i *Budućnosti*, u skupini B se još nalaze *Cedevita Olimpija*, *Vienna*, *Ilirija*, *Mega basket*, *KK Bosna*, *Zadar* i *Crvena zvezda*. Sljedeći susret Subotičani će igrati 11. listopada (18 sati) u svojoj dvorani protiv *Vienne*.

POGLED S TRIBINA

Dinamo na sjeveru Bačke

Prošlog četvrtka (2. listopada) *Dinamo* iz Zagreba odigrao je u Bačkoj Topoli (zamjenski teren) susret 2. kola Lige Europe protiv FC *Maccabija* iz Tel Aviva (Izrael) i zabilježio vrijednu pobjedu od 3:1. *Modri* su ovom gostujućom pobjedom potvrdili identični uspjeh iz 1. kola nad *Fenerbaheom* i sada vode na tablici s maksimalnih 6 bodova i odličnom razlikom 6:2. Susret na TSC Areni u malom mjestu na sjeveru Bačke pokazao je i europsku snagu novog *Dinamo*, koji je ovoga ljeta potpuno restaurirao svoju svlačionicu. Momčad također novog trenera **Maria Kovačevića** odigrala je zrelu utakmicu sa samo jednim kiksom kod vodećeg pogotka »domaćeg« sastava (14. min). Konsolidacija je uslijedila u samo tri silovite minute kada je golovima **Lisice** (16') i **Ljubičića** (19') zagrebački sastav preokrenuo rezultat u svoju korist i potom još jednim golom **Ljubičića** (72') u nastavku potvrdio vrijednu

pobjedu. *Dinamo* je tako efektivno okončao svoje neplanirano gostovanje na sjeveru Bačke i s tri važna boda vratio se u Zagreb. Podsjećanja radi, posljednji puta u jednom službenom susretu višestruki prvak Hrvatske je gostovao na ovim našim prostorima prije 35 godina, već davne 1990. godine u sklopu prvenstvenog ligaškog susreta protiv *Spartaka* iz Subotice. Bilo je to, također, u listopadu (21. 10.) u posljednjoj sezoni nekadašnje Prve savezne lige Jugoslavije (1990./91.), a susret je odigran u sklopu 12. kola. U regularnom dijelu nije bilo pobjednika, jer je susret okončan bez pogodaka (0:0), ali se prema tadašnjim pravilima natjecanja pristupilo izvođenju jedanaesteraca i Zagrepčani su slavili 4:2. Tri i pol desetljeća kasnije *dinamovci* su se ponovno nasmijanih lica (mnogo više) i džepova punijih za vrijednu UEFA premiju (450.000 eura) vratili doma sa sjevera Bačke. Jedini žal u srcima njegovih ovdašnjih navijača bila je činjenica kako je susret odigran bez prisustva gledatelja, jer bi u suprotnom TSC Arena bila ispunjena do posljednjeg mjesta.

D. P.

Umotvorine

- * Nauči pustiti život da te iznenadi.
- * Greške su vrata otkrića.
- * Strah ima velike oči, ali ne vidi jasno.

Vicevi, šale...

- Hvala Bogu da bar mogu raditi posao koji zaista volim.
- Gdje radiš?
- Nigdje.
- S nasljedstvom koje sam ti ostavio možeš jesti cijeli život.
- Što si mi ostavio?
- Žlicu.

Aforizmi

- * Nikad se ne osvećuj. Truli plod sam pada sa stabla.
- * Na kraju, nećemo pamtit i riječi neprijatelja, već tišinu prijatelja.
- * Ako čovjek zna više od drugih, postaje usamljen.

Vremeplov – iz naše arhive

Bruxelles, 2005.

Didine pripovetke (iz knjiga Balinta Vujkova)

Anđelov vrebac

Gazdarica bacila zrno živini, pa se vrebac na đermi dao u velik mišalj.
– Ženo, dotužilo mi da svaki zalogaj moramo ukrast, tu triba uradit štogod, tribalo bi se kako pomirit s ovima.

Vrebica ko pametna:

– Pa i ovi se svi otimadu: pućak pivca, pivac guska, gusak patka, a čovik sve đuture tira. Ajd pomiri se onda, al kako?!

– Znam ja već šta ću! Neću se ja s njima mirit, već, međusobno pomirit sve nji pa će bit krušca i za nas.

Vrebica zavrtila glavom:

– Mani se ti čoravog posla – ne vidiš da maćak vreba miša?

Al vrebac ne sluša. Sletio na naslam baš iznad maćka i oma udario u pridiku:

– Hej vi, narode s guvna, vi se ne obazirete na ovu zuku iz neba?! To je odank naletio jedan anđo, dono poruku da vas ja pomirim.

Patak se prvi počo gegat u kaljugi, isprasio se ko da pregaču zapasiva za poso, pa:

– Kać-kać-kać! Baš bi anđo stao u razgovor s takom trćilažom!

Gusak oma sunio na patka:

– Šta si se ti izbo ko šilo iz džaka?! Ne bi l tío da je tvoja rić prva, a s tim kratkim nogama vućeš tur po zemlji ko balavo dite.

– No, no, – razdrimo se ker pod kamarom pa lane gusku – a šta si ti tako ponosit, valjda čerez ti tvoji čizama od žute kože što su ti još u jajetu skrojili? Momće, a di su ti mamuze kad već nosiš čizme?

Zablebećo i pućak:

– Blu-lu-lu-lu! A šta će mu mamuze?! On jaši na vodi, neće valjda vodu mamuzat!

Maćak bisan, počo šibat repom čim se vrebac oglosio, uplašice mu miša, a kad je ker udario u smij, onda mu prikupilo pa zakrnjauko:

– Kerekanjo, bolje da se pokriješ ušima da te niko ne vidi, prosjak onaj božiji što gazdi ližeš petu, a ideš bos liti i zimi.

Kazo svoje pa se od bisa počo umivat, liže dlaku – šta bi drugo kad misli da od lova nema ništa – al ker ne ostaje dužan, iskecio se:

– No-no, momće, a ti si valjda propio i peškir kad se jezikom tareš.

U to se buve uzvrpoljile pa se ker počo češat stražnjom nogom iza uva. Sad je maćak udario u smij:

– Nek se tarem kako se tarem, al se ne češljam nogom ko ti. I baš me briga šta ti kažeš, to će i tako miš odnet na repu.

Kad je miš skoćio iz jame! Ko bis:

– Kako ti obraz ne izgori od sramote! Vrebaš mi kožu, a još bi da ti ja nosim teret?!

Vrebac vidi da se njegovo anđelsko nagoviščivanje zdravo zakovalo – ta kaka je to pomirba kad već miš tiska na maćka – pa će ružit miša:

– Ti tamo u jami da si ćutio! Raduj se što anđo iz neba oće sve vas da pomiri, pa će se zaboravit grijovi i jednom takom lopovu ko što si ti.

A miš zaprzanio:

– Ni od tebe većeg lopova nisam sustrio, al da mi baš i tvoj anđo kaže zviždim ja na to – ja ne molim vrepćijeg boga!

Vrebac će sad i lipo:

– Ta, brate rođeni, začuti već jedared! A i vi, braćo, stanite, triba to lipo. Šta ću ja kazat onom anđelu kad vi ovako poštitate njegovu poruku?

– Da mi ne triba iz neba tarane već mišijeg mesa – maćak izvrebao zgodu i skoći.

– Ta stani, brate! Kaka je to pomirba kad ti i sad radiš o glavi?! – vrebac prne maćku med oči.

To je miša spasilo, al je vrepčova noga zapela maćku za zube. Pritisko on vrepca noktima, pa će oma za vrat. Kad je siroma vrebac ostio u kake klište je dopo, on će u dreku:

– Jesi l ti baš lud?! Ko će vas pomirit ako mene proždereš?

Pričao Martin Milanković, Verušić, r. 1900. g.

Tica žeravica, 1964.

Rič po rič

Piše: Željko Šeremešić

Paprena paprika

Doletio niki dan unuk Marin iz Minkena. Kako j došo evo se stvorio i faš Joza. Ritko kad dođe faš prazni ruka. Dono rampaša. Časkom se naložilo par vatri da se smlači u kujnice priko dvora. Posidali. Kasmu natočili zamirisalo koda j kogod parfem od grođa proso. Koštamo i divanimo se. »Čiča Joza kako zdravlje? Kako vinograd? Šta ima novo u selu?«, pita Marin. Faš Jozi ne triba dugo: »E moje dite drago lipo s poslago šta pitaš. Zdravlje? Fala Bogu još kocam. Još mogu otrysat litru dobrog vina i doč od vas pišice kući. Al da ne zaboravim, ujtru ide i šaka likova. Al ne želim se. Nisam nikom na teretu pa ide. Vinograd? Fala dragom Bogu rodio. Grožđa ima i bome j slatko. Biće vina. Kako vidim jedino j u ataru vinograd rodio da s mož pofaljit. U ataru slabo vinograda pa i tog nama vajde. A šta ima novoga u selu? Pa šta da kažem. Za pofaljit teško a za ono drugo i ima. Sve nas manje. Kako čujem crkva sve praznija. Nikaki sa strane nam kupuju kuće al kad mi nećemo šta mož kazat. Još čeljad više odlazi neg što se vraća. Svit već znaš za koga navija, što i ni štagod novo. Al evo šta j najnovije. Bome niki dan došla komšinica pa divani kako se osramotila ka j išla vašarit novu papriku. Kaže da uvik volju kupit mlivenu papriku koja se prva samelje jel je ta najbolja. I ka j tribalo platit ni imala dosta novaca u buđelaru. Kaže da j cina paprike od prošle godine ošla nagor. I to baš ošla. Čeljadi, mi još nismo bili vašarit papriku al ako j tako mlogi će manje paprit neg prošle godine. Paprika j bila paprena i prošle godine al saće onda bit baš paprena«. Češem se iza glave. Raširivam ruke pa ću: »Bome faše ako j istina što kažeš onda j to stvatno štagod. Mi još trošimo lanjsku papriku pa mi ovo novo«. Dok študiram od onog što j faš reko, moj Marin će: »Čiča Joza ako j ovo istina to j onda za paore dobro. Uvik kogod drugi određiva cine paoru a sad paor određiva. Jedino nama što vašarimo papriku nevalja. Al kad bolje pogledite di danaske ima da onaj ko ide vašarit skače od sriće? Još nisam čo. Moram reć da ću ja vašarit papriku i odnet za Minken ma koliko koštala. Al ako j tako mlogi će manje paprit jel će vašarit onu jeftiniju papriku. E ta j em jeftinija em lošije pokaže. Ta svi znu da i svaka paprika ni ista. Pa ako b da ti paprikaš, gra, kobasice i u šta se sve ne meće paprika bude štagod, onda moraš metnit i dobru papriku«. Isapim u sebe: »Ovaj moj Marin baš zna kazat. Odviše j pametan«. I faš Joza potvrđiva: »Sve j istina kako sam reko a i ti s pravo reko Marne«. Vidim da nam se dobro ne piše pa ću: »Čeljadi od kadli divanimo od skupoće pa evo i do paprike došli. A paprika ni ma šta. Kad pogledeš u tanjur pa se čorba lipo crveni i priljiva ko tinta oma ti se i jide. Kako god bilo dućani nam zapaprili a evo i paori zapaprili. A ko nam i kriv? Šta ne posijemo mal papriku u bostan? Ne b nam bila paprena paprika«.

U NEKOLIKO SLIKA

Srijemci Srijemu

Republika Srbija
Autonomna Pokrajina Vojvodina
Grad Subotica
Gradonačelnik
Broj: 003998274-2025-09693-002-000-416-188
Dana: 1. 10. 2025.
24000 Subotica
Trg slobode 1

Na temelju članka 99. stavak 5. Zakona o planiranju i izgradnji (*Sl. glasnik RS*, broj 72/2009, 81/2009-ispravka, 64/2010 – odluka US, 24/2011, 121/2012, 42/2013 – odluka US, 50/2013 – odluka US, 98/2013 – odluka US, 132/2014, 145/2014, 83/2018, 31/2019, 37/2019 – dr. zakon, 9/2020, 52/2021 i 62/2023) i članka 16. Odluke o stjecanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranju prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/15, 53/16 i 35/23),

Gradonačelnik Grada Subotice donosi

ODLUKU

O RASPISIVANJU JAVNOG OGLASA ZA OTUĐENJE GRAĐEVINSKOG ZEMLJIŠTA (ZEMLJIŠTE) U JAVNOM VLASNIŠTVU GRADA SUBOTICE RADI IZGRADNJE U POSTUPKU JAVNOG NADMETANJA (DRAŽBA)

I. Predmet otuđenja

1. parc. br. 34168/41 u površini 06a 24 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 5213 K.O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
2. parc. br. 34168/52 u površini 06a 48 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 5213 K.O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
3. parc. br. 34173/10 u površini 06a 81 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 5213 K.O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
4. parc. br. 34173/12 u površini 05a 56 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 5213 K.O. Donji grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
5. parc. br. 21318/6 u površini 06a 23 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 10120 K.O. Stari grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
6. parc. br. 21318/4 u površini 06a 11 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 10120 K.O. Stari grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
7. parc. br. 21318/1 u površini 06a 00 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 10120 K.O. Stari grad, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
8. parc. br. 674/3 u površini 05a 12 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
9. parc. br. 5790/1 u površini 05a 49 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 4518 K.O. Palić, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
10. parc. br. 2295/45 u površini 11a 98 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 1014 K.O. Bikovo, u javnom vlasništvu Grada Subotice,
11. parc. br. 2295/46 u površini 11a 40 m², upisana u zemljišnoknjižni uložak br. 1014 K.O. Bikovo, u javnom vlasništvu Grada Subotice.

II. Komunalna opremljenost

1. parc. br. 34168/41 K.O. Donji grad, nogostup, asfaltna cesta, javna rasvjeta, javni vodovod i javna kanalizacija,
2. parc. br. 34168/52 K.O. Donji grad, javni vodovod i javna kanalizacija,
3. parc. br. 34173/10 K.O. Donji grad, javni vodovod i javna kanalizacija,
4. parc. br. 34173/12 K.O. Donji grad, asfaltirana cesta, javna rasvjeta, javni vodovod i javna kanalizacija,
5. parc. br. 21318/6 K.O. Stari grad, rasvjeta i javni vodovod,
6. parc. br. 21318/4 K.O. Stari grad, rasvjeta i javni vodovod,
7. parc. br. 21318/1 K.O. Stari grad, rasvjeta i javni vodovod,
8. parc. br. 674/3 K.O. Palić, rasvjeta, javni vodovod i javna kanalizacija,
9. parc. br. 5790/1 K.O. Palić, asfaltirana pristupna cesta, nogostup i rasvjeta,
10. parc. br. 2295/45 K.O. Bikovo, asfaltirana pristupna cesta, nogostup, rasvjeta i javni vodovod,
11. parc. br. 2295/46 K.O. Bikovo, asfaltirana pristupna cesta, nogostup, rasvjeta i javni vodovod.

III. Urbanistički uvjeti

– Sukladno Planu generalne regulacije II. za zonu »Mali Bajmok« i dijelove zona »Novo selo«, »Gat« i »Ker« (*Službeni list Grada Subotice*, broj 5/2020), utvrđeno je da se **kat. parc. br. 34168/41, 34168/52, 34173/10 i 34173/12 KO Donji grad** nalaze u dijelu bloka 171, u zoni namijenjenoj stanovanju srednje gustoće.

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

- minimalna veličina parcele za izgradnju samostojeće stambene zgrade je 300 m², za izgradnju poslovnog objekta je 500 m²,
 - minimalna širina ulične fronte parcele je 10 m, za poslovni objekt je 15 m,
 - max. indeks zauzetosti je 40%,
 - max. broj katova glavnog objekta na parceli je P+1+ Pk, dok je max. broj katova pomoćnog objekta P,
 - u pravilu, pristup parceli treba biti riješen s javne ceste.
- U okviru zone obiteljskog stanovanja srednje gustoće, ovisno o veličini parcele, dozvoljena je gradnja sljedećih objekata:
- obiteljske stambene zgrade
 - obiteljske stambeno-poslovne ili poslovne zgrade
 - stambena zgrada – poslovna zgrada (može se graditi kao jedinstveni objekt na parceli ili kao zasebni objekt na parceli s obiteljskom stambenom zgradom)
 - drugi objekti na parceli (pomoćni).
- Parkirna mjesta za ove parcele predviđena su u okviru istih.
- Sukladno Planu generalne regulacije X. za zonu »Pješčara« (*Službeni list Grada Subotice*, broj 55/2011), utvrđeno je da se **kat. parc. br. 21318/6, 21318/4 i 21318/1 K.O. Stari grad** nalaze u dijelu bloka 129 namijenjenom izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

U okviru ove zone ovisno o veličini parcele, dozvoljena je gradnja sljedećih objekata:

- obiteljska stambena zgrada

– obiteljska stambeno-poslovna ili poslovno-stambena zgrada

– poslovna zgrada (može se graditi kao jedinstvena zgrada na parceli ili kao zasebna zgrada na parceli s obiteljskom stambenom zgradom)

– drugi objekti na parceli (pomoćni).

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

– min. veličina parcele za samostojeću stambenu zgradu je 300 m² – min. širina ulične fronte je 10 m,

– min. veličina parcele za stambenu zgradu maks. 3 stana, za obiteljsku stambeno-poslovnu zgradu i za poslovnu zgradu s poslovnom djelatnošću je 500 m² – min. širina ulične fronte je 15 m,

– max. indeks zauzetosti parcele je 40%,

– max. visina glavnog objekta na parceli je od P do P+1+Pk,

– max. visina poslovnog objekta na parceli je P+1.

Parkirna mjesta za ove parcele predviđena su u okviru istih.

– Sukladno Planu generalne regulacije V. za sjeverni dio zone »Palić« i dio zone »Radanovac« u Subotici (*Službeni list Grada Subotice*, broj 15/2013), utvrđeno je da se **k. p. br. 674/3 K.O. Palić** nalazi u dijelu bloka 69, u zoni namijenjenoj izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

– minimalna veličina parcele za samostojeću stambenu zgradu je 300 m²,

– minimalna širina ulične fronte parcele je 10 m,

– max. indeks zauzetosti je 40%,

– max. broj katova glavnog objekta na parceli je P+1+ Pk.

Parkirna mjesta za ovu parcelu predviđena su u okviru iste.

– Sukladno Planu generalne regulacije za naselje Hajdukovu (*Službeni list Grada Subotice*, broj 12/2015), utvrđeno je da se **k. p. br. 5790/1 K.O. Palić** nalazi u dijelu bloka 13, u zoni namijenjenoj izgradnji objekata obiteljskog stanovanja srednje gustoće.

Za ovu zonu utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

– minimalna veličina parcele za samostojeću stambenu zgradu, za obiteljsku stambeno-poslovnu i poslovnu zgradu je 300 m²,

– minimalna širina ulične fronte parcele je 10 m,

– max. indeks zauzetosti je 40%,

– max. broj katova glavnog objekta na parceli je P+1+ Pk,

– max. visina poslovnog objekta na parceli je P+1.

Parkirna mjesta za ovu parcelu predviđena su u okviru iste.

– Sukladno Prostornom Planu Grada Subotice (*Službeni list Grada Subotice*, broj 16/2012), **k. p. br. 2295/45 i 2295/46 K.O. Bikovo** nalaze se u građevinskom području naselja Bikovo u zoni stanovanja.

Kao osnovna namjena u zoni stanovanja mogu se graditi:

– obiteljske stambene zgrade (do maks. 2 stambene jedinice)

– obiteljske stambeno-poslovne i poslovno-stambene zgrade.

Na parceli obiteljskog stanovanja uz stambenu zgradu mogu se graditi i drugi objekti:

– pomoćni objekti u funkciji objekata osnovne namjene (nadstrešnice za vozila, garaže, ostave, vrtni paviljoni, staklenici, zatvoreni bazeni, fontane, septičke jame i dr.),

– poslovne zgrade (radno-poslovni sadržaji, obrtničke radionice i proizvodne djelatnosti koje ne narušavaju osnovnu funkciju zone i životne uvjete u njoj),

– ekonomske zgrade za potrebe ruralnog stanovanja (kao prateći objekti funkcije obiteljskog stanovanja) i to: hladnjače, ljetna kuhinja, mljekara, sanitarna propusnica, magazin hrane za vlastitu uporabu i dr., pušnice, sušionice, koševi, ambari, silosi, nadstrešnica za poljoprivredne strojeve i vozila, magazini hrane i objekti namijenjeni prehrani stoke i dr.; peradarnici,

svinjci, govedarnici, ovčarnici, kozarnici, ispusti za stoku, jame za smeće – odlagališta, poljski klozeti i dr., za potrebe individualnog kućanstva, a u okviru ekonomskog dvorišta, koje se mora organizirati u dubini građevinske parcele.

Za zonu stanovanja utvrđeni su sljedeći urbanistički parametri:

– minimalna veličina parcele za izgradnju stambenog objekta je 400 m²,

– minimalna širina ulične fronte parcele je 12 m,

– max. indeks zauzetosti je 40%,

– max. broj katova glavnog objekta na parceli je P+1+Pk, dok je max. broj katova pomoćnog objekta P.

Parkirna mjesta za ove parcele predviđena su u okviru istih.

Rok za podnošenje urednog zahtjeva za izdavanje građevinske dozvole:

Osoba koje stječe imovinu (u daljnjem tekstu: Stjecatelj) obvezuje se tijelu nadležnom za izdavanje građevinske dozvole, u roku od osam mjeseci od dana sklapanja ugovora o prodaji zemljišta, podnijeti uredan zahtjev za izdavanje građevinske dozvole za izgradnju objekta čija je izgradnja predviđena važećim planskim aktom.

IV. Tržišna cijena zemljišta

Početna cijena (tržišna vrijednost) zemljišta koje se otuđuje je:

1. parc. br. 34168/41 K.O. Donji grad, u površini 06a 24 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.462.275,00 dinara, iznos pologa: 438.682,50 dinara

2. parc. br. 34168/52 K.O. Donji grad, u površini 06a 48 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.518.517,00 dinara, iznos pologa: 455.555,10 dinara

3. parc. br. 34173/10 K.O. Donji grad, u površini 06a 81 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.595.849,00 dinara, iznos pologa: 478.754,70 dinara

4. parc. br. 34173/12 K.O. Donji grad, u površini 05a 56 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.302.925,00 dinara, iznos pologa: 390.877,50 dinara

5. parc. br. 21318/6 K.O. Stari grad, u površini 06a 23 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 538.895,00 dinara, iznos pologa: 161.668,50 dinara

6. parc. br. 21318/4 K.O. Stari grad, u površini 06a 11 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 528.515,00 dinara, iznos pologa: 158.554,50 dinara

7. parc. br. 21318/1 K.O. Stari grad, u površini 06a 00 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 519.000,00 dinara, iznos depozita: 155.700,00 dinara

8. parc. br. 674/3 K.O. Palić, u površini 05a 12 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 1.918.126,00 dinara, iznos pologa: 575.437,80 dinara

9. parc. br. 5790/1 K.O. Palić, u površini 05a 49 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 457.042,50 dinara, iznos pologa: 137.112,75 dinara

10. parc. br. 2295/45 K.O. Bikovo, u površini 11a 98 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 350.634,00 dinara, iznos pologa: 105.190,20 dinara

11. parc. br. 2295/46 K.O. Bikovo, u površini 11a 40 m², procijenjena tržišna vrijednost zemljišta 333.658,00 dinara, iznos pologa: 100.097,40 dinara.

Tržišnu vrijednost zemljišta utvrđuje ovlašteni sudski vještak.

Tržišna cijena zemljišta ne može biti niža od cijene utvrđene aktom nadležnog poreznog tijela.

Sudionici javnog nadmetanja (u daljnjem tekstu: dražbi) dužni su uplatiti polog (jamstveni iznos) koji predstavlja iznos u visini od 30% od početne cijene zemljišta, na depozitni račun Grada

Subotice br. 840-1027804-55 s pozivom na broj 69-236, model 97.

Sudioniku dražbe koji ne ostvari pravo na kupnju zemljišta, jamčevina će biti vraćena u roku od 10 (deset) radnih dana od dana provedenog postupka (visina iznosa koji se vraća jednaka je dinarskom iznosu uplaćenom na ime pologa), osim ako sudionik odustane od svoje ponude ili ne pristupi dražbi.

V. Postupak dražbe

Postupak dražbe provodi Povjerenstvo za građevinsko zemljište (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo).

Na dražbi mogu sudjelovati pravne i fizičke osobe koje podnesu pisane prijave na adresu: Subotica, Trg slobode 1, putem Službe za opću upravu i zajedničke poslove Gradske uprave Subotica, u Uslužnom centru, u prizemlju Gradske kuće, šalter broj 10, 11 i 12 ili poštom.

Prijave se dostavljaju u zatvorenoj omotnici s naznakom »Prijava na oglas za otuđenje građevinskog zemljišta u javnom vlasništvu Grada Subotice – NE OTVARATI«.

Prijave se dostavljaju Povjerenstvu za građevinsko zemljište putem Tajništva za imovinsko-pravne poslove, Službe za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište.

Na poleđini se upisuje naziv i adresa podnositelja prijave, broj telefona i ime i prezime osobe ovlaštene za kontakt.

Oglas je otvoren od 10. listopada 2025. godine, zaključno s 10. studenoga 2025. godine, što je rok za podnošenje pisanih prijava.

Prijava dostavljena putem pošte smatra se pravodobnom ukoliko se dostavi u navedenom roku, a u pisarnicu Gradske uprave bude zaprimljena najkasnije do 14. studenoga 2025. godine, do 12 sati.

Prijava pravne osobe sadrži: pun naziv i sjedište, matični broj, porezni identifikacijski broj i broj rješenja o registraciji kod nadležnog tijela.

Prijava se ovjerava potpisom i pečatom ovlaštene osobe.

Prijava fizičke osobe sadrži: ime i prezime, adresu, jedinstveni matični broj građana, a ako je osoba poduzetnik i podatke o upisu u registar nadležnog tijela (broj, datum i naziv tijela) i porezni identifikacijski broj.

Prijava treba sadržavati sve podatke o parceli za koju se ista podnosi.

Uz prijavu prilaže se:

– izvornik ili ovjereni preslik akta o registraciji (Izvadak iz APR-a) za pravne osobe

- preslik osobne iskaznice ili putovnice, za fizičke osobe,
- rješenje o upisu trgovine u Registar – za poduzetnike,
- dokaz o uplati pologa,
- izjava o prihvaćanju svih posebnih uvjeta iz oglasa.

Pravo sudjelovanja na dražbi imaju samo osobe koje dostave pravodobnu i potpunu prijavu, odnosno osobe koje na zahtjev Povjerenstva za građevinsko zemljište otklone nedostatke prijave.

Prijava se podnosi za svaku parcelu posebno.

Zemljište se otuđuje sudioniku dražbe koji ponudi najveću cijenu za predmetno zemljište, a koja se naknadno ne može umanjivati.

Sudioniku dražbe čija se ponuda prihvati, uplaćeni polog uračunat će se u kupoprodajnu cijenu i oduzeti od vrijednosti postignute na dražbi.

Dražbu otvara predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva i utvrđuje:

1. Broj pravodobnih i potpunih prijava
2. Broj nepravodobnih i nepotpunih prijava
3. Nazive, odnosno imena sudionika koji su dobili pravo sudjelovanja

4. Nazočne sudionike javnog nadmetanja, odnosno njihove zakonske zastupnike ili ovlaštene predstavnike i imaju li urednu punomoć-ovlasti za sudjelovanje na dražbi, za osobe koje zastupa punomoćnik, ovjerenu punomoć od javnog bilježnika.

Dražba se provodi prema sljedećem postupku:

1. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva objavljuje početni iznos koji je predmet dražbe i poziva sudionike da isti iznos prihvate

2. Ukoliko sudionik ne prihvati početni iznos, gubi pravo na povrat uplaćenog pologa

3. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva poziva sudionike da daju svoje ponude iznosa cijene, uvećane za najmanje 1% od početnog iznosa, odnosno od posljednje dane ponude

4. Sudionici se javljaju za davanje ponude podizanjem ruke

5. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva pokretom ruke dozvoljava sudioniku koji se najranije javio, da da svoju ponudu

6. Sudionik dražbe dužan je reći u ime kojeg ponuditelja koji iznos nudi

7. Predsjednik ili ovlašteni član Povjerenstva tri puta pita daje li netko više od najvećeg prethodno ponuđenog iznosa i nakon trećeg poziva konstatira koji je najveći iznos ponuđen i ime ponuditelja koji stječe pravo na vlasništvo zemljišta.

Svaki sudionik dražbe tijekom rada Povjerenstva ima pravo davati primjedbe na rad Povjerenstva i tijek postupka, što se unosi u zapisnik.

Nakon završetka postupka dražbe, gradonačelnik grada Subotice donijet će Rješenje o prodaji zemljišta.

Rješenje se dostavlja svim sudionicima u postupku.

Stjecatelj je dužan, najkasnije u roku od 30 dana od dana donošenja rješenja o prodaji zemljišta, s Gradom Subotica sklopiti ugovor o prodaji zemljišta.

Ukoliko Stjecatelj ne sklopi ugovor o prodaji u navedenom roku, Rješenje o prodaji zemljišta stavlja se izvan snage bez prava Stjecatelja na povrat uplaćenog pologa za sudjelovanje na dražbi.

Stjecatelj zemljišta cijenu zemljišta postignutu na dražbi plaća jednokratno u roku od 15 dana od dana sklapanja ugovora o prodaji.

Stjecatelj zemljišta preuzima zemljište u viđenom stanju.

Sudionik dražbe koji smatra da je zemljište prodano suprotno odredbama zakona, te da mu je na taj način povrijeđeno pravo, može podnijeti nadležnom sudu tužbu za poništenje ugovora u roku od osam dana od dana saznanja za sklapanje ugovora, a najkasnije 30 dana od dana sklapanja ugovora.

Postupak dražbe u svemu ostalom provest će se prema odredbama Odluke o pribavljanju, otuđenju i davanju u zakup građevinskog zemljišta i pretvaranja prava zakupa na građevinskom zemljištu u pravo vlasništva (*Sl. list Grada Subotice*, broj 14/15, 53/16 i 35/23).

Dražba će biti održana dana 19. studenoga 2025. godine s početkom u 12 sati u plavoj dvorani Gradske kuće, Subotica, Trg slobode br. 1.

Kompletan tekst Oglasa bit će objavljen u *Službenom listu Grada Subotice*, na oglasnoj ploči Gradske uprave Subotica, Trg slobode br. 1, u razdoblju od 10. listopada 2025. godine, zaključno s 10. studenoga 2025. godine, na internetskoj stranici Grada Subotice, www.subotica.ls.gov.rs, u rubrici »Natječaj i oglasi« i u lokalnim listovima: *Subotičke novine*, *Magyar Szó* i *Hrvatska riječ*.

Sve informacije u svezi oglasa mogu se dobiti u Službi za imovinsko-pravne poslove i građevinsko zemljište, kat II., ured broj 238/3 ili na telefon: 024/626-842, svakog radnog dana od 8 do 12 sati.

Gradonačelnik Stevan Bakić v.r.

OSIGURAJTE VAŠ DOM i sve ono što ga čini domom

**MILENIJUM[®]
OSIGURANJE**

VRLO JE DA MISLIMO NA SUTRA

Osiguranje za vaš dom, stvari u njemu i članove domaćinstva

Vaš dom je više od prostora, u njemu je sve što vam najviše znači. Zato je važno da se prema njemu odnosite odgovorno i osigurate ga.

Osiguranje domaćinstva – Siguran kvadrat Milenijum osiguranja je polisa koja podrazumeva osiguranje stana ili kuće, stvari u njima, kao i članova domaćinstva od posledica nepredviđenih okolnosti, kao što su:

požar	izlivanje vode
udar groma	provalna krađa
eksplozija	razbojnička krađa
oluja	lom stakala
grad	odgovornost prema trećim licima

025/ 51 50 350 | 024/ 555-867 | 011/ 715 23 00

Milenijum osiguranje
 milenijum-osiguranje

@milenijumosiguranje
 @milenijumosiguranje

www.mos.rs

RADIO MARIJA

Kršćanski glas u vašoj kući!

FREKVENCije:

NOVI SAD 90,0 MHz

SUBOTICA 90,7 MHz

SOMBOR 95,7 MHz

NIŠ 102,7 MHz

www.radiomarija.rs

@Radio.Marija.Srbije

@radiomarijasrbije

KONTAKT:

Ured: 024/600-099

Program: 024/600-011

SMS: 063/598-441

Slušajte nas i na aplikacijama:

**Radio Marija Srbije
Radio Maria play**

ILI-ILI

Priključenje **BESPLATNO**

- +** Birate između:
- 6 meseci po **1 dinar** ili
 - 12 meseci sa **50% popusta**

**Astra
Telekom**

011 44 22 009

Svečana folklorno-
tamburaška večer

ŠOKCI BAŠTINA

Monoštor, Dom kulture
subota, 11. 10. 2025.
s početkom u 19 sati

Sudjeluju hrvatske šokačke udruge:
iz Berega, Sombora, Sonthe, Vajske, Plavne, Monoštora i Bača te gosti.

*"Kraj našeg
Dunava"*

